

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
 המצוות הששירות: אחת: סלוק = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפאא – יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שיה לפרישה; מרכא תביר טפאא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושגים, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סודר שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקף-קטן – 2: זקף-גדול – 3: רביע – 4: ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצג פסוק – הקש; השלישית: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ס – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מתיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מתיצה; פזי – דרוש מהפסוק רעיון לנשוא אחר בהלכה;

1.1 ויקרא תזריע יב,א

ויקרא תזריע יג,א – ב:

[א] וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר:

[ב] אֲדָם כִּי-יִהְיֶה בְעוֹר-בְּשָׂרוֹ שְׂאֵת אוֹ-סַפְחַת אוֹ בְהֵרַת וְהָיָה בְעוֹר-בְּשָׂרוֹ לְנֹגַע צָרַעַת

וְהוּבָא אֶל-אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוֹ אֶל-אֶחָד מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים:

אָדָם – רביע, כִּי-יִהְיֶה בְעוֹר-בְּשָׂרוֹ – מהפך פשטא, שְׂאֵת אוֹ-סַפְחַת אוֹ בְהֵרַת – מהפך פשטא זקף-קטן

ספרא תזריע פרשה א פרשת נגעים. פרק א

פרשת נגעים. פרק א (א) (יג,א) וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה וְאֶל-אַהֲרֹן לֵאמֹר: אֲדָם כִּי-יִהְיֶה בְעוֹר-בְּשָׂרוֹ, מה תלמוד לומר לפי שנאמר

ואיש או אשה כי יהיה בעור בשרו בהרות טהורות, אין צריך לומר בהרות שאין בהם מראות נגעים ושלא באו לכלל אלא

בהרות שבהם מראות נגעים שהיו בגוי ונתגייר, בקטן ונולד, בקמט ונגלה בראש ובזקן בשחין ובמכוה בקדח המורדין.

בשנתו מראיהם בין להקל בין להחמיר, ר' אלעזר בן אזריה מטהר, רבי אלעזר בן חסמא אומר להקל טהור ולהחמיר תראה כתחלה רבי עקיבא אומר בין להקל בין להחמיר תראה כתחלה לכך נאמר אדם כי יהיה.

לכולי עלמא לא מתיחסים לנגע שהיה,

התורה והמצוה (מלבי"ם) מבאר את תורת כהנים כי אם היה כתוב מלת אשר היה מורה על קנין הנמצא בעצם מכבר, נגע צרעת שכבר

היה באדם. אלא כתיב כִּי-יִהְיֶה ומלת כי מורה כי יהיה מעתה משעת החיוב, שרק אם נולדו משעת החיוב, מטמאות.

הדרשה מתבניות הטעמים תהיה:

כִּי-יִהְיֶה – מקף כרב-מצב זמן הופעת מראה הנגע: (א) זמן פטור (ב) זמן חיוב. בְּעוֹר-בְּשָׂרוֹ – מקף כרב-מצב מקום מראה הנגע: (א)

מקום שבדקים בו נגע (ב) מקום שאין בודקין בו נגע.

אָדָם – רביע בתפקיד ארבע, כִּי-יִהְיֶה בְעוֹר-בְּשָׂרוֹ לפחות אחת מארבע המראות הטמאות, ותבנית הטעמים של כִּי-יִהְיֶה בְעוֹר-בְּשָׂרוֹ –

מהפך פשטא מורה להוציא הכתוב ממשוטו וללמד שאם מראות אלו נולדו בו בשעת הפטור כנמנה ב-[משנה נגעים פ"א מ"א ובספרא תזריע

פ"א] והם בגוי ונתגייר, בקטן ונולד, בקמט ונגלה בראש ובזקן בשחין ובמכוה בקדח המורדין אזי אינן מטמאות.

אָדָם – רביע בתפקיד ארבע, כִּי-יִהְיֶה בְעוֹר-בְּשָׂרוֹ לפחות אחת מארבע המראות הטמאות, אשר תיאורן הוא: שְׂאֵת אוֹ-סַפְחַת אוֹ בְהֵרַת

– מהפך פשטא מונח זקף-קטן, לימוד אחד כפשוטו ואחד היוצא מפשוטו. אפשר כי פשוטו של מקרא מלמד בְהֵרַת – זקף-קטן, בתפקיד

של מספר שניים, שני אבות מראות, בהרת ושאת ושתי תולדות הנלמדות ממיקום אוֹ-סַפְחַת בין שני האבות.

הלימוד היוצא מפשוטו הוא שאין סדר הכתוב כסדר עזות הלובן כפי שלמדת [משנה נגעים פ"א מ"א ופירוש קהתי] ארבע המראות אלו

נבדלים ביניהם בלובן שבנגע ותו"כ מברר זאת בדרשת (יג,ד): בהרת עזה כשלג (הלבנה מכולן), ושאת לבנה, היינו כצמר לבן, ותולדת

הבהרת הלבנה שגוונה כסיד ההיכל, ותולדת השאת לובנה כקרומ ביצה.

וְהָיָה בְעוֹר-בְּשָׂרוֹ לְנֹגַע צָרַעַת [ירושלמי שבועות פ"א ה"א (וילנה ב,א)] ... א"ר מנא מנו אותן חכמים שנים ומנו אותן ארבעה. מה

שניים מצטרפין זע"ז אף ארבעה מצטרפין זע"ז. רבי לעזר בשם ר' אבין אם בשאינו מינו מצטרף לא כ"כ מין במינו. א"ר יוסי בי רבי

בון (ויקרא תזריע יג,ב) והיו אין כתיב כאן אלא וְהָיָה מלמד שהן מצטרפין זע"ז.

[לב ירושלים] ללמד שכולן מצטרפין להויה אחת לטמא אם יש מכולם צירוף של שיעור גריס.

בְּעוֹר-בְּשָׂרוֹ – מקף כרב-מצב מקום מראה הנגע לצירוף ארבע המראות: (א) מקום שבדקים בו נגע מצטרף (ב) מקום שאין בודקין בו

נגע אינו מצטרף.

וְהָיָה בְעוֹר-בְּשָׂרוֹ - מרכא טפחא, יתור לרבות כל צירוף בין כל ארבע המראות.

ספרא תזריע פרשה א

(ח) (יג,ב) וְהוּבָא אֶל-אַהֲרֹן, אין לי אלא אהרן עצמו, מנין לרבות כהן אחר תלמוד לומר הַכֹּהֵן, מנין לרבות בעלי מומים תלמוד לומר

מִבְּנָיו, או יכול שאני מרבה חללים, תלמוד לומר הַכֹּהֲנִים יצאו חללים, ומנין לרבות כל ישראל ת"ל אוֹ אֶל-אֶחָד. (ט) אם סופינו

לרבות כל ישראל מה תלמוד לומר אוֹ אֶל-אֶחָד מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים, אלא ללמד שאין טומאה וטהרה אלא מפי כהן, הא כיצד חכם

שבישראל רואה את הנגעים ואומר לכהן אעפ"י שוטה אמור טמא והוא אומר טמא, אמור טהור והוא אומר טהור, דבר אחר מה

תלמוד לומר אוֹ אֶל-אֶחָד מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים לפי שנאמר (דב' פשטיס כ,א) וְעַל-פִּיהֶם יִהְיֶה כָל-רִיב וְכָל-נֹגַע: היקיש ריבים לנגעים

מה נגעים ביום אף ריבים ביום.

וְהוּבָא אֶל-אַהֲרֹן הַכֹּהֵן אוֹ - תביר, אוֹ אֶל-אֶחָד מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים - מרכא טפחא סלוק, אפשר כי מרכא טפחא, יתור לרבות כל ישראל

לראיה ומלת או - תביר ממעט בתפקיד הכהן אם אינו מומחה ומאפשר לחכם שבישראל לראות את המראה ואומר לכהן שיאמר בפיו טמא

או טהור לנבדק. לכל אורך פרשת נגעים הכתובים מציינים כי טומאה וטהרה ע"פ כהן אבל הדרשה שזה באמירת כהן נמצאת רק ב- ספרא

תזריע פרשה א פרק יב (ב) (יג,ב) וְהוּבָא אֶל-אֶחָד מִבְּנֵי הַכֹּהֲנִים, מלמד שטומאתו ככהן, ... לרבות שאר המנוגעים,

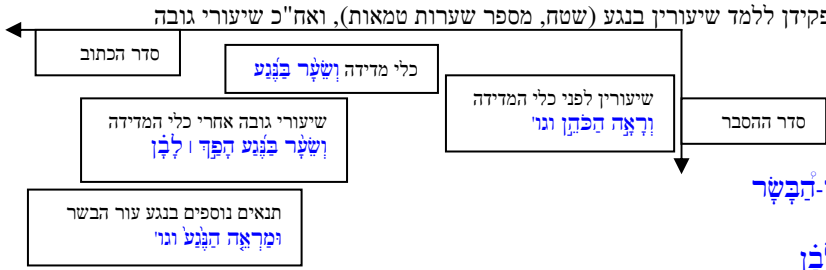
ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנתי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
 המצוות הששירות: אהבה, סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפאא – יתור
 לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שוה לפרישה; מרכא תביר טפאא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושגים, בד"כ מצב
 אחד נדרש; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה:
 (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
 שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנשוא אחר בהלכה;

ויקרא תזריע יג,ג:

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר וְשָׂרָה בְּנֶגַע הַפֶּה, וְלָבֵן וּמִרְאָה הַנֶּגַע עִמָּךְ מֵעוֹר בְּשָׂרוֹ נִגַע צִרְעַת הוּא וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְטִמְא אֹתוֹ:

עתה נדון בפסוק **ויקרא תזריע יג,ג** שטעמי מרמזים לשיעורים ותנאים שונים בנגעי עור בשר אדם.

בראש הפסוק שיעורי שטח, ואחריו כתובות השערות שתפקידן ללמד שיעורין בנגע (שטח, מספר שערות טמאות), ואח"כ שיעורי גובה ממשיים וכביכול ותנאים נוספים בנגע עור הבשר.

שיעורין בנגע **וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר**
 כלי המדידה **וְשָׂרָה בְּנֶגַע**

שיעורי גובה אמיתי וכביכול **וְשָׂרָה בְּנֶגַע הַפֶּה וְלָבֵן**

תנאים נוספים בנגע עור הבשר **וּמִרְאָה הַנֶּגַע עִמָּךְ מֵעוֹר בְּשָׂרוֹ נִגַע צִרְעַת הוּא**

תבנית הטעמים **בעור-הבשר** – תלישא-גדולה, מלמד שיעורין בנגע אלפניו ולאחריו ונלמדם תוך התקדמות ההסבר

תבנית הטעמים **וְשָׂרָה בְּנֶגַע** – קדמא ואולא, מלמדת כי מדידת שיעורין בנגע היא בשער (שטח, מספר, גובה), ועל שער כסימן טומאה:
 (א) **שיעורין בנגע** בלימוד אלפניו המרמזים בטעמי **וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר** – מונח מונח תלישא-גדולה, שלפני קדמא ואולא, וכל מונח מרמז לעוד שיעור. ע"פ **ספרא** שיעורין אלו נדרשים בשילוב עם פסוק **וְנִי**, והסבר מפורט נמצא בחלק אחר של העיון. כאן רק נציינם: (א) גודל הנגע בשערות, (ב) מספר השערות כסימן טומאה, (ג) גודל המחיה, (ד) גודל הביצור של המחיה.
שער – כיחידת מדידה היא מקום גידול שתי שערות (כפי' **לזב"ג**). מדידת השטח היא בכפולות של יחידת המדידה.

(ב) ומלמד **לאחריו** מתי השער הוא סימן טומאה, מהו גובה שער לבן ומיקום הלבן בשער. **שיעורים אחריו** שיעור – מהקרא **וְשָׂרָה בְּנֶגַע הַפֶּה וְלָבֵן** מלמד על כי אורך לבנונית שעה בכלשהו, ולימוד **מחיצה** – שער שהפך לבן צריך להיות בתוך גבולות הנגע.

נבאר את ב', המלמד על שיעורין **לאחריו** של תלישא-גדולה, אלו שיעורי השער כסימן טומאה, גובה שער לבן ומיקום הלבן בשער. **וְשָׂרָה בְּנֶגַע הַפֶּה וְלָבֵן** – קדמא ואולא מונח פסק רביעי,
משנה נגעים פ"ד משנה ד שתי שערות עקין משחיר וראשן מלבין טהור עקין מלבין וראשן משחיר טמא כמה יהא בלבנונית רבי מאיר אומר כל שהוא ר' שמעון אומר כדי לקרוץ בוג (מספריים) וגו'
 (יג,ד) **ואם-בהרת** – תרסא ... **הַפֶּה** – תביר, תבנית המרמזת לאפשרות של חישוב חשבוני כגון יחס של שיעור נטילה בזוג והוא ... 0.122324 ונראה כי הוא כשמינית אצבע היינו כ-2.4 – 3.0 מ"מ. בפרה אדומה **במדבר חקת יט,ב**: יש דרשת שיעור נטילה בזוג ואותה תבנית **וּנְקָתוֹ אֵלֶיךָ** – תרסא, ... **אֲשֶׁר לֹא-עָלָה** – תביר, יחיס = 0.121756... כשמינית אצבע!!

המלים מלמדות על שער כסימן טומאה, הטעמים – קדמא ואולא מלמדים ביצור קדימות – סמיכות החלק הלבן בשער למראה הנגע שבעור (עיקרן של השערות לבן אזי זה סימן טומאה)
 לכולי עלמא אורך השערה כדי שתהיה ניטלת בזוג. אבל לגבי שיעור אורך הלבנונית רבי מאיר אומר **כלשהו** מעל עור הבשר הלבן, ורבי שמעון אומר **אורך** כדי שתהיה ניטלת בזוג. והלכה כרבי מאיר לגבי שיעור אורך הלבנונית של השערה.
רע"ב עיקרה משחיר וראשה מלבין טהור, דאמר קרא **וְשָׂרָה בְּנֶגַע הַפֶּה וְלָבֵן** העיקר הסמוך לנגע הפך לבן.

בקריאה אחת עם פסוק **וְשָׂרָה בְּנֶגַע הַפֶּה וְלָבֵן** – קדמא ואולא מונח פסק רביעי, מה שכתבנו לעיל על חלוקת השערה. טעם פסק מצייר שערה החלוקה לחלק לבן וחלק שחור.
 בקריאה אחת בלי פסוק **וְשָׂרָה בְּנֶגַע הַפֶּה וְלָבֵן** – קדמא ואולא מונח רביעי, לסימן השער יותר מארבעה הלכות **נגעים פ"ד מ"א** ששער לבן (א) מטמא בתחלה (ב) ומטמא ככל מראה לובן (ג) ואין בו סימן טהרה **מ"ג** ששער לבן מטמא (בשלושה נגעים מראה לובן בשחין ובמכה ואלו לא הלכות השער עצמו) (ד) במכונס (ה) ובמפוזר (ו) במבוצר (ז) ושלא במבוצר

לפחות ארבע תבניות טעמים בפסוק זה מציירות את המצב:
 תלישא-גדולה – מציירת מחיצה לציין גבולות הנגע, המחיה והביצור,
 רביע – מצייר הגודל המינימלי של הנגע שהוא רבוע כגריס הקלוי,
 פסק – מצייר שערה החלוקה לחלק לבן וחלק שחור.
 קדמא ואולא – מצייר קדימות – סמיכות החלק הלבן בשער למראה הנגע שבעור, עיקרן של השערות לבן אזי זה סימן טומאה, ואילו ראשן עשוי להיות שחור.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
המצוות הששירות: אהנה, סלוק = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מרכיב, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שזה לפיטח; מרכא תביר טפחא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושגים, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקא-קטן; 2: זקא-גדול; 3: רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרש"ט – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תראט – דרוש בפסוק שער, מוחצה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מוחצה; פז' – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

1.2 ויקרא תזריע יב,א

ויקרא תזריע יב,א – ו:

[א] וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

[ב] דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה זָכָר

וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי נִדַת דְּוִתָּהּ טָמְאָה:

[ג] וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בֶּשֶׂר עֶרְלָתוֹ:

[ד] וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תִּשָּׁב בְּדָמֵי טְהֻרָהּ כְּכֹל-קֹדֶשׁ לֹא-תִזְעַע וְאֵל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד-מִלֵּאת יְמֵי טְהֻרָהּ:

[ה] וְאִם-נִקְבְּהָ תִלְדַּד וְטָמְאָה שִׁבְעִים כְּנִדְתָּהּ וְשְׁלֹשִׁים יוֹם וְשִׁשָּׁת יָמִים תִּשָּׁב עַל-דָּמֵי טְהֻרָהּ:

[ו] וּבְמִלְאָתוֹ יְמֵי טְהֻרָהּ לְבֵן אִו לְבַת תִּבְיָא כְּבֶשֶׂת בֶּן-שָׁנָתוֹ לְעֵלְיָהּ וּבֶן-יוֹנָה אִו-תָּר לְחַטָּאת

אֶל-פֶּתַח אֹהֶל-מוֹעֵד אֶל-הַכֹּהֵן:

ירושלמי פסחים פ"ב ה"א (וילנה יב,א) כיוצא בו אמר רבי יודה **(וי' תזריע יב,א - ב)** אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה זָכָר, מה תלמוד לומר?

לפי שנאמר [ב] וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים [ג] וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל

נשלב את דרשת הסמוכים שדורש הירושלמי מסמיכות (יב,א), אל פסוק (יב,ב) בהסבר ע"פ תבנית הטעמים.

[ג] וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי – טפחא בראש פסוק, אתנח, בתבנית זאת טעם טפחא משמש בתפקיד של התפשטות אפיון מתוכן מלתו ותוכן שאחריו

אל הכתוב לפניו, בפסוק (יב,ב) ללמד שאם מתקיים **יִמּוֹל בֶּשֶׂר עֶרְלָתוֹ**, היינו הולד חי ויש מילה יש לאשה דמי טהרה. לכן אי אפשר

ללמוד בקל וחומר לגבי ולד שמת (או עובר מחוי) על דמי טהרה אלא צריך את מלת (יב,ב) **זָכָר**, כהמשך הירושלמי **זָכָר** לרבות את

המת, יתור ללמוד לדמי טהרה על מת. **תורה תמימה הערה ד** דהיה אפשר לכתוב **כי תלד**. וגו'

וב-**תורה תמימה ויקרא יב,ב** הביא בענין דמי טהרה בלידת מת מבבלי **[נדה כז,ב]** **כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה** - [הפילה שליטא טמאה לידה],

דאמר קרא **אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה**, מלמד שאפילו לא ילדה אלא כעין שהזריעה טמאה לידה⁹:

תורה תמימה הערה ג ר"ל אפילו נמחה כזרע. וצ"ל דאיירי שנמחה לאחר שנברא ולד, דאי מתחלת ברייתו נמחה הלא דרשינן בפסוק

הסמוך מי שאינו ראוי לברית שמונה [או לבריית נשמה] אין אמו טמאה לידה, כפי שיתבאר שם. וטעם הדיוק משום דלשון **תִּזְרִיעַ**

מיותר הוא, דהיה אפשר לכתוב **כי תלד**. ועיין בתוס' נדה י"ח א' דאע"פ שמלשון **תִּזְרִיעַ** דרשינן בסמוך לענין יוצא דופן, אפ"ה **תרת**

ש"מ (שמא מינה), יעו"ש:

תורה תמימה ויקרא יב,ב **כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה** - יוצא דופן אין יושבין עליו ימי טומאה וימי טהרה, ואין חייבין עליו קרבן, מאי טעמא,

דאמר קרא אשה כי תזריע וילדה, עד שתלד ממקום שמזרעת¹⁰ [נדה מ' א']:

תִּזְרִיעַ – זקף-קטן, טעם זקף-קטן, מלמד שתי דרשות במקום כפירשו תוס' **תרת** שמא מינה, (א) על פי המלה המלה מלמדת על לידה

ממקום הזרעה, (ב) ע"פ הטעם לידת מת, מחוי

[ו] **וּבְמִלְאָתוֹ** – מונח פסק בראש פסוק **יְמֵי טְהֻרָהּ** ...

בקריאה עם פסק עשוי להיות בתפקיד כעין סדור שנחלק (מידה י"א מ"ב מידות של ר' אלעזר בר' יוסי), ואז הכתוב כאילו משייכו

לפסוקים הקודמים (יב,ד,ה) העוסקים במספר ימי טהרה. היות והיולדת מביאה ביום טהרתה קדשים לטהרתה, ובקדשים הולך הלילה

אחרי היום, לכן אינה יכולה להביאם ביום הארבעים או השמונים אלא עליה להשלימם עד לילה, ארבעים או שמונים ימים מלאים. וכפי'

רש"י (יב,ד) לפי שזו טבולת יום ארוך, שטבלה לסוף שבעה, ואין שמה מעריב לטהרה עד שקיעת החמה של יום ארבעים, שלמחר

תביא את כפרת טהרתה.

ויקרא תזריע יב,ג: **וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בֶּשֶׂר עֶרְלָתוֹ:**

תורה שלמה תו"כ תזריע פ"א בשמיני. יכול בין יום ובין לילה, ת"ל **וּבַיּוֹם**, ביום ולא בלילה, אין לי אלא הנימוק לשמונה שיהא

ביום, מנין לתשעה ולעשרה לאחד עשר ושאר כל הנימולים לא יהו אלא ביום, ת"ל **וּבַיּוֹם**.

טט – **וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי** – (א) טפחא פותחת טפח להתאפיין ממלת האתנח וללמד שיש ימים אחדים הנקראים שמיני.

(ב) טפחא מרבה זמן יום לכל הימים הנקראים שמיני. ימי שמיני ע"פ **משנה שבת פי"ט,מ"ה** הם היום 8, והימים 9, 10, 11, 12 ויום

ברית אחרי חולי, נחשבים שמיני לנוול בין השמשות ומרומזים ב בצווי המלה ב- **(בראשית לז-לז יז,ב)** **וּבֶן-שָׁמֹנֶת יָמִים** - מונח רביע,

בתפקיד יותר מארבע ימים הנקראים שמיני לענין **יִמּוֹל לָכֶם כָּל-זָכָר לְדַרְתִּיכֶם**.

יִמּוֹל בֶּשֶׂר עֶרְלָתוֹ: אע"פ שיש שם בהרת, הא מה אני מקיים **הַשְּׁמֹר בְּנִנְע-הַצָּרְעַת (דב' ל"ח כ"ח)** חוץ מן המילה ... ומה אני

מקיים **יִמּוֹל בֶּשֶׂר עֶרְלָתוֹ**, בזמן שאין שם בהרת, ת"ל **בֶּשֶׂר** אע"פ שיש שם בהרת.

משנה נגעים פ"ז מ"ה (בהרת ש)היתה בראש הערלה, ימול. התורה צוותה על עשה של מילה שידחה את הלא תעשה של צרעת

דברים כי תצא כז,ח: **הַשְּׁמֹר בְּנִנְע-הַצָּרְעַת לְשֹׁמֵר מְאֹד וְלַעֲשׂוֹת** – דרגא תביר מרכא טפחא, קבוצת פרטים שעל כל אחד חל

הענין או ההלכה. דורש עיון.

בְּנִנְע-הַצָּרְעַת – תביר מחלק בין גנע צרעת שלא בערלה שאסור לקצוץ ובין גנע צרעת בערלה שמותר לקצוץ במילה. מתואם עם **תו"כ**

לפסוק (יב,ג) ת"ל **בֶּשֶׂר** אע"פ שיש שם בהרת. **בֶּשֶׂר עֶרְלָתוֹ** - מרכא סלוק, מרכא לרבות למילה גם בשר ערלה עם בהרת.

תו"כ תזריע פ"א ערלתו: – סלוק להגביל למילת ערלת ודאי בשבת ולא למילת ספק כמו אנדרונינוס. להגביל לערלת הנוול ביום ודאי

ולא למילת ערלת הנוול בספק יום בין השמשות.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
המצוות הששירות: אחת = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרמז = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפא – יתור
לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שוה לפיטח; מרכא תביר טפא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, ב"כ מצב
אחד נדרש; פסוק – סודר שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה:
(קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ט – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מחיצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

ויקרא תזריע יב,ד:

וּשְׁלֹשִׁים יוֹם וּשְׁלֹשֶׁת יָמִים תִּשָּׁב בְּדָמֵי טְהָרָה בְּכָל-קֹדֶשׁ לֹא-תִנָּע וְאֶל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד-מִלֵּאת יָמֵי טְהָרָה:
בְּכָל-קֹדֶשׁ לֹא-תִנָּע – מונח רביעי, לרמז שטבולת יום ארוך יש לה 33 או 66 ימים. כפי' רש"י בְּכָל-קֹדֶשׁ - לרבות את התרומה (ראה
יבמות עה,א). לפי שזו טבולת יום ארוך, שטבלה לסוף שבועה, ואין שמשעה מעריב לטהרה עד שקיעת החמה של יום ארבעים,
שלמחר תביא את כפרת טהרתה. לֹא-תִנָּע - אזהרה לאוכל וכו', כמו ששנויה ביבמות (עה,א).

בְּכָל-קֹדֶשׁ לֹא-תִנָּע וְאֶל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא עַד-מִלֵּאת יָמֵי טְהָרָה:

רבי יוסף בכור שור בְּכָל-קֹדֶשׁ לֹא-תִנָּע - לא תאכל; וזהו אזהרה לכרת (ראה יבמות עה,א). וְאֶל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא - מה מקדש,
שיש בו נטילת נשמה - כרת, אף קֹדֶשׁ יש בו נטילת נשמה - כרת, דהיינו: אכילה (ראה יבמות שם). בְּכָל - לרבות את התרומה, שהיא
טבולת יום ארוך (ראה יבמות עה,א; נידה כט,ב)
בְּכָל-קֹדֶשׁ לֹא-תִנָּע וְאֶל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תָבֹא – תבנית רביעי ... זקא-קטן כעין מידה אשר מהרז"ו מגדיר כמידה ב' בנוסף על ל"ב, שתום
שלא בא לסתום אלא לפרש, זה וכפרש רבי יוסף בכור שור מה מקדש, שיש בו נטילת נשמה - כרת, אף (נגיעה שזה נראה כלשון שתום
כי אין על נגיעה כרת, לכן הסתום בא לפרש שזאת אכילת) קֹדֶשׁ (ש)יש בו נטילת נשמה - כרת, דהיינו: אכילה (ראה יבמות שם).

ויקרא תזריע יב,ה:

וְאִם-נִקְבְּהָ תִלְדַּ וְטִמְאָה שְׁבַע יָמִים וְשִׁשִּׁת יָמִים תִּשָּׁב עַל-דָּמֵי טְהָרָה:
וְאִם-נִקְבְּהָ תִלְדַּ – מונח זקא-קטן בראש פסוק והוא תאור ואחריו הלכה וְטִמְאָה שְׁבַע יָמִים כְּנִדְתָּה וכו'
לימוד אלפניו ולאחריו, מה לומד מנקבה אל הזכר שלפניו? רלב"ג (ה) וְאִם-נִקְבְּהָ תִלְדַּ וְטִמְאָה שְׁבַע יָמִים כְּנִדְתָּה - רוצה לומר,
שתהיה טומאתה באלו הארבעה עשר יום כטומאת הנדה; ... והוא מבואר, שאם נסתפק לנו בולד אם הוא זכר או נקבה, נשפוט בו
להחמיר, ותטמא לידה ארבעה עשר יום. ולזה טמא לידה ארבעה עשר יום היולדת טומטום או אנדרוגינוס, וגו'

בבלי נדה כט,א מתינו'. המפלת ואין ידוע מהו - תשב לזכר ולנקבה, אין ידוע אם ולד היה אם לאו - תשב לזכר ולנקבה ולנדה.

בלידת ספק נותנים עליה כל החומרות: טמא לידה ארבעה עשר יום כיוולדת נקבה, ודמי טהרה רק עד 40 יום כיוולדת זכר, ותמתין לבוא
למקדש עם קרבנות עד מלאת 80 יום ללידה כלית נקבה.

ויקרא תזריע יג,ג:

וְרִאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר וְשַׁעַר בְּנִינְע הַפֶּה | לְכֹן וּמְרָאָה הַנֶּגַע עִמָּךְ מְעוֹר בְּשָׂרוֹ נִנְע צָרַעַת הוּא
וְרִאָהוּ הַכֹּהֵן וְטִמְא אֹתוֹ:

ספרא תזריע פ"א פ"ב (א,ג) וְרִאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע שיהו עיניו בו בשעה שהוא רואה אותו, בְּעוֹר-הַבָּשָׂר הבינוני, בְּעוֹר-
הַבָּשָׂר שיהא רואה כל הבשר עמו כולו כאחד, רבי יוסי רבי יהודה אומר מה ת"ל בְּעוֹר-הַבָּשָׂר שיהא כל החוצה לו סמוך לעור
הבשר וראוי לפסיון שאם היה סמוך לראש ולזקן ולשחיין ולמכוה, ולקרח (ג"א קדח) המורדין אינו טמא.

הח"ח שיהו עיניו בו פ' שיהיה מסתכל בו (בעיון) כשהוא רואה אותו ולא יראנו דרך העברה (בחפזה) כדי שיבחין המראה היטיב ונפקא
לן דבר זה מדכתיב אֶת-הַנֶּגַע דהוא יתירא. אֶת-הַנֶּגַע – המלים מרבות את עיני הכהן וטעם מונח מרמז שיהיו עיניו מונחים בנגע.
בְּעוֹר-הַבָּשָׂר הבינוני, - ראה דיון להלן בעור בינוני

הח"ח בְּעוֹר-הַבָּשָׂר שיהא רואה כל הבשר עמו כולו כאחד דרש דהאי וראה קאי גם על עור הבשר שסביבו שיתבונן בו היטיב עד
איזה מקום הגיע הנגע כדי שיוכל להכיר אם פשה:

ו- רבי יוסי רבי יהודה, לדברי המפרשים מוסיף על תנא קמא ואינו חולק עליו שיהא כל החוצה לו סמוך ל-עור-הַבָּשָׂר וראוי לפסיון
הח"ח הביא גירסת הגר"א הכי גרסא שיהא חוצה לו עור-הַבָּשָׂר ופ' דהאי בְּעוֹר-הַבָּשָׂר קאי אתנאי הנגע דאימתי הנגע מטמא כשיש
עור-הַבָּשָׂר סמוך לו כדי שיהא ראוי לפשיון לאפוקי אם הוא סמוך לראש וכו' אינו מטמא והר"מ בפירושו מבאר שצריך שיהיה כל
סביבו עור-הַבָּשָׂר ולמעוטי אם במקום אחד סמוך לראש וכו':

לשון הרמב"ם פירוש המשנה לרמב"ם מסכת נגעים פ"א מ"ה ... ומתנאי נגעי עור בשר שיהא סביב לו מכל הצדדים עור הבשר כדי
שיהא הפשיון אפשרי בו מאי זה צד שיהיה. ולשון ספרא בעור הבשר שיהא כל החוצה לו סמוך לעור הבשר ראוי לפשיון, שאם היה
סמוך לראש ולזקן ולשחיין ולמכוה ולקרחת אינו מוחלט.

בְּעוֹר-הַבָּשָׂר מקף תלשא, אפשר כי טעם מקף המחבר המלים ליחידה אחת וטעם תלשא כמחיצה וביחד מרמזים שיהא כל החוצה סביב
הַנֶּגַע סמוך ל-עור-הַבָּשָׂר וראוי לפסיון ובלשון הרמב"ם שיהא סביב לו מכל הצדדים עור הבשר כדי שיהא הפשיון אפשרי בו מאי
זה צד שיהיה.

בְּעוֹר-הַבָּשָׂר – תלשא, (א) רמז למחיצה ברורה לגבולות המראה כפי' התוה"מ (סד) שיראה את הנגע כמו שהוא בעור הבשר ויראה
את הבשר שסביבו גם כן. (ב) רמז לשיעור - מספר 24 ראשי איברים בקרא וְרִאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר – גימטריית ר"ת
ו' ה' א' ה' ב' ה' עולה עשרים וארבעה רמז למשנה (ט) מיכן אמרו עשרים וארבעה ראשי איברים שבאדם שאינן מטמאים משום מחיה,
ראה מ"ט ...

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
 המצוות הששורות: אהבה, סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפאא – יתור
 לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שיה לפישה; מרכא תביר טפאא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרשה; מקף – רב-מצב של הנוטעם, ב"כ מצב
 אחד נדרש; פסק ו – סודו שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצ' פסוק – הקיש; השלישיה:
 (קדמא – סדר קדימות; אולא = גיש = גיש"ס – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
 שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

לטובת הבנת הנושא יוצגו מידי פעם חלק מהטעמים שבתנ"ך (חוץ מספרי איוב, משלי, תהלים), לפי תפקידיהם לפי ההשערות

1.3 ויקרא תזריע יב,א

ויקרא תזריע יג,ג:

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר וְשָׁעַר בְּנֶגַע הַפֶּה | לָבֵן וּמְרָאָה הַנֶּגַע עִמָּךְ מְעוֹר בְּשָׂרוֹ נִגַע צָרַעַת הוּא וְרָאָהּ הַכֹּהֵן וְטָמְא אֹתוֹ:

ספרא תזריע פ"א פ"ב (ב) וְשָׁעַר, מיעוט שיער שתי שערות, **בְּנֶגַע**, להביא את מה שבתוכו ושוכב חוצה לו פרט לשחוצה לו, ושוכב בתוכו, **בְּנֶגַע הַפֶּה** | לָבֵן לא הקודם, מיכאן אמרו אם בהרת קדמ' לשיער לבן תמא ואם שיער לבן קדם לבהרת טהור ואם ספק תמא, רבי יהושע אומר כהה.

ספרא תזריע פ"א פ"ב (ב) וְשָׁעַר, מיעוט שיער שתי שערות, **בְּנֶגַע**, להביא את מה שבתוכו ושוכב חוצה לו פרט לשחוצה לו, ושוכב בתוכו, ...

התורה"מ (מה) ... שער הוא רבוי סתמות שהיא לא פחות משנים, ... ואמר (ג,ג) **וְשָׁעַרָה לֹא-הַפֶּה לָבֵן** לרבותא שאף שער אחד לא הפך מ"מ יסגיר.

וְשָׁעַר – לפחות שתי שערות, **וְשָׁעַרָה** – שערה אחת

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר – תלשא בלימוד לאחריה, בתפקיד מחיצה המסמנת גבולות המראה הלבן ללמד ש-**וְשָׁעַר בְּנֶגַע** הכתוב אחרי טעם תלשא שרשיו (שתי שערות לפחות) חייבים להיות בתוך גבולות הנגע אף על גב שארכו של השער עשוי להימשך למחוץ לגבולות הנגע. פרט לשחוצה לו - ולמעט שאם שרשי השער מחוץ לגבולות המראה ושוכבות לתוך המראה אינן סימן טומאה.

ב- **ספרא תזריע פרשה ה פ"ז (ה)** בנגע ראש וזקן נדרשת דרשה דומה (ג,ג) **וּבָו**, (המלה מרבה) להביא את שבתוכו ושוכב חוצה לו

(**וּבָו** - תביר, ממעט) פרט לש(שער ששורשיו) חוצה לו ושוכב בתוכו, (אף שאין הנגעים דומים כי בנגע ראש וזקן השער הצהוב יכול

להקדים את המראה, ואילו בנגע הגוף המראה חייב להקדים לשער הלבן כנדרש להלן)

ספרא תזריע פ"א פ"ב (ב) ... בְּנֶגַע הַפֶּה | לָבֵן לא הקודם, מיכאן אמרו אם בהרת קדמ' לשיער לבן תמא ואם שיער לבן קדם לבהרת טהור ואם ספק (מי קדם למי) תמא, רבי יהושע אומר כהה (במצב ספק מי קדם למי, רבי יהושע מטהר, **הח"ח** ע"פ **בבלי נזיר סה** כהה משמעו טהור).

בְּנֶגַע הַפֶּה | לָבֵן לא הקודם, - תבנית הטעמים של הקרא **וְשָׁעַר בְּנֶגַע** – קדמא ואולא, בתפקיד סדר קדימות, קדמא = קדם מראה ה-**בְּנֶגַע** ואולא = והולך אחריו שינוי ל-**שָׁעַר**-**הַפֶּה | לָבֵן** אז המראה תמא. ואם שיער לבן קדם לבהרת טהור.

דיון בדיון הספק ב-**מ"ב** ... ואם ספק (מי קדם למי) תמא, רבי יהושע אומר כהה (בספק טהור)..

וכן נמצא במשניות הבאות:

משנה נגעים פ"ד מ"א בהרת כחצי גריס ואין בה כלום נולדה בהרת כחצי גריס ובה שתי שערות הרי זו להחליט מפני שאמרו אם בהרת קדמה לשער לבן תמא ואם שער לבן קדם לבהרת טהור **ואם ספק תמא ורבי יהושע קיהה** (טיהר השער מלהיות סימן טומאה, ומסגירו)

משנה נגעים פ"ה מ"א כל ספק נגעים טהור חוץ מזה ועוד אחר ואיזה זה מי שהיתה בו בהרת כגריס והסגירה בסוף שבוע והרי היא כסלע ספק שהיא היא ספק שאחרת באה תחתיה תמא:

הסבר לדעת ר' יהושע כי הספק טהור נמצא ב-**בבלי נזיר סה,ב** אלא כי איתמר דרב יהודה אמר רב - אהא איתמר: אם בהרת קדמה לשער לבן - תמא, ואם שער לבן קודם לבהרת - טהור, ספק - תמא ור' יהושע אמר: כיהה; מאי כיהה? אמר רב יהודה: כיהה וטהור; ודילמא כיהה וטמא! אמר רב יהודה אמר רב, אמר קרא: (**טז,ג**) **לְטַהְרוּ אֹז לְטַמְּאוּ**, הואיל ופתח בו הכתוב בטהרה תחילה.

ונמצא ב-**תורת נגעים הרב שפיצר סי' לו** הסבר התוספות לדברי חכמים **תוס' בבבלי נדה יט,א** דדרך שערות לבוא שחורות והנגע מלקה אותן והופך ללבן ... ובתוספתא (פ"ב סוף ה"א) קתני אף שער שחור סוף הבהרת הופכת, ולפיכך נראין הדברים הבהרת קדמה, עכ"ל. אפשר כי תנא קמא דרש כמו ר' יהושע (**טז,ג**) **לְטַהְרוּ אֹז לְטַמְּאוּ**, הואיל ופתח בו הכתוב בטהרה תחילה. ולכן מסקנתו ב-**משנה נגעים פ"ה מ"א** כל ספק נגעים טהור חוץ מזה ועוד אחר (ספק הקדמת השער הלבן, וספק פשיון בהסגר). ור' יהושע חולק על ת"ק בספרא ובמשנה נגעים פ"ד מ"א ופ"ה מ"א ש"ת"ק מ"א טמא ספק שער לבן קדם למראה, ורבי' יהושע מטהר. נלמד בשלבים את דברי ת"ק ב-**משנה נגעים פ"ה מ"א** כל ספק נגעים טהור חוץ מזה ועוד אחר (ספק הקדמת השער הלבן, וספק פשיון בהסגר).

כאשר מסתכלים ב-(**טז,ג**) **לְטַהְרוּ אֹז לְטַמְּאוּ** על כל מלה בנפרד זה החלטה על מצב ברור טהור או תמא. כאשר מסתכלים על שלוש המלים (**טז,ג**) **לְטַהְרוּ אֹז לְטַמְּאוּ** ביחד זה מצב ספק. המשנה פותחת בכלל **כל ספק נגעים טהור**, כאשר הרבוי מרומז בטעם מלת **לְטַהְרוּ** - טפחה, בתפקיד רבוי. כאן מצטרף תפקיד נוסף של טעם טפחה כפותחת טפח להתאפיין מ-**אֹז** - מרכא, רבוי של מצבי ספק **לְטַמְּאוּ**. וטעם מלת **לְטַמְּאוּ** - סלוק, מגביל הכלל הנ"ל ללמד שיש שתי ספקות (ספק הקדמת השער הלבן, וספק פשיון בהסגר) הנתרות טמאות. ו-**רמב"ם הלכות טומאת צרעת פ"ב ה"ט** כתב כי ספק הקדמת שער לבן היא טומאה מספק.

ספרא תזריע פ"א פ"ב (ג) וְשָׁעַר בְּנֶגַע הַפֶּה | לָבֵן מיכן אמרו שתי שערות עיקרן משחיר וראשן מלבין טהור עיקרן מלבין וראשם משחיר תמא, וכמה יהא בלבנונית, רבי מאיר אומר כל שהוא, וחכמים (היינו ר' שמעון) אומרים כשיעור (כדי שיקרוץ בזוג) רבי מאיר אומר שלא יהא בני אדם מדמין שבגולם (בכל אורך השערה) הם נידונים, אלא חוד (העיקר הקרוב לעור) שער לבן תמא, ושאינו [שער] לבן טהור.

ראה הסבר לעיל שיעורין אלאחריו של הכתוב בפסוק (**ג,ג**) שיעור כדי שיקרוץ בזוג, ומשוער שלא להלכה כשמינית אצבע (1.90 – 1.92 ס"מ).

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
 המצוות הששירות: אחת: סלוק = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפא – יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שוה לפרישה; מרכא תביר טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סודר שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקף-קטן; 2: זקף-גדול; 3: רביע – 4: ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – השלישיה; (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ט – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תראא – דרוש בפסוק שער, מתיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מתיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנישוא אחר בהלכה;

ספרא תזריע פ"א פ"ב (ד) לָבֵן לא אדום ולא ירוק ולא שחור אוציא את כולם ולא אוציא שיער צהוב, ודין הוא ומה אם שיער לבן שאינו סימן טומאה בנתק הרי הוא סימן טומאה בנגע, שער צהוב שהוא סימן טומאה בנתק אינו דין שיהא סימן טומאה בנגע תלמוד לומר **שֵׁעַר ... לָבֵן** ולא צהוב.

התורה"מ [מט] שֵׁעַר לָבֵן. ולא מראה אחרת. וזכר לדבר בפרשת נגעים שער לבן ארבע פעמים (פה, יג, כ), (יג, כה), (יג, כה) וממעט אדום ירוק שחור צהוב. טט – בפסוקים אלו מצוין כי הופיע סימן טומאה שער לבן, ואילו ב- (יג, כא) ו- (יג, כו) נאמר כי לא הופיע סימן הטומאה שער לבן.

ספרא תזריע פ"א פ"ב (ה) מִרְאֵה הַנֶּגַע עִמּוּק, אין ממשו עמוק **מִרְאֵה הַנֶּגַע עִמּוּק**, אין מראה שער לבן עמוק, **מִרְאֵה הַנֶּגַע** לרבות לו מראה רביעי, **הוא**, אין לו מראה חמישי.

ע"פ הח"ח

(א) מלות הסמיכות **מִרְאֵה הַנֶּגַע** הן יחידה אחת ביחס למלת **עִמּוּק**, ולכן המראה נראה עמוק ולא הנגע, לכן דורש אין ממשו (ש) של הנגע) עמוק (דרשה זאת נלמדת מהתוכן)

(ב) **מִרְאֵה הַנֶּגַע עִמּוּק** מיתור מלת נגע לומד - אין מראה שער לבן עמוק, ומכאן נדרש כי לובן השער יכול להיות כלשהו כדי שיהווה סימן טומאה, בניגוד למראה שצריך להיות לפחות לבן כקרום הביצה.

(ג) **מִרְאֵה הַנֶּגַע** לרבות לו (לנגע צרעת) מראה רביעי, כי בתורה כתיב (ג,ג) **שָׂאת אֶזְרוֹתֶיךָ אֶל סַפְחַת אֶזְרוֹתֶיךָ** וכאן מרבה רביעית ומהכא נפקא לן טפילה לבהרת כדלעיל פ"א הלכה ד' (דלמה לי לכתוב ומראה הנגע לכתוב ומראהו עמוק, אלא לרבות תולדה לבהרת). **תו"כ** דורש מראה ספחת לבהרת מכאן לעומת **בבלי שבועות ו** הדורש ספחת לבהרת מהמצאות מלת ספחת בין שאת ובין בהרת.

(ד) **הוא**, – אתנה, מגביל ללמד כי אין לו מראה חמישי.

(ג,ג) ... **וּמִרְאֵה הַנֶּגַע עִמּוּק מְעוֹר בְּשָׂרוֹ** - מהפך פשטא פשטא מונח זקף-קטן,

זקף-קטן מרמז על שתי דרשות, והתבנית מהפך פשטא תרמז לדרשה אחת העשויה להיות כפשוטו של מקרא ואחת היוצאת מפשוטו של מקרא. ושתיהן נדרשות מיתור מלת **הַנֶּגַע** ואלו הן:

(א) יוצא מפשוטו של מקרא ומלמד על **השער מִרְאֵה הַנֶּגַע עִמּוּק** מיתור מלת **הַנֶּגַע** לומד - אין מראה שער לבן עמוק, ומכאן נדרש כי לובן השער יכול להיות כלשהו כדי שיהווה סימן טומאה, בניגוד למראה שצריך להיות לפחות לבן כקרום הביצה.

(ב) פשוטו של מקרא **מִרְאֵה הַנֶּגַע** לרבות לו (לנגע צרעת) מראה רביעי, כי בתורה כתיב (ג,ג) **שָׂאת אֶזְרוֹתֶיךָ אֶל סַפְחַת אֶזְרוֹתֶיךָ** וכאן מרבה רביעית ומהכא נפקא לן טפילה לבהרת כדלעיל פ"א הלכה ד' (דלמה לי לכתוב ומראה הנגע לכתוב ומראהו עמוק, אלא לרבות תולדה לבהרת).

ויקרא תזריע יג,ג:

וְרָאָה הַכֹּהֵן אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר וְשֵׁעַר בְּנֶגַע הַפֶּה | לָבֵן וּמִרְאֵה הַנֶּגַע עִמּוּק מְעוֹר בְּשָׂרוֹ נִגַע צִרְעַת הוּא

וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן וְטָמֵא אֹתוֹ:

ויקרא תזריע יג,א: **צִרְעַת נוֹשֶׁנֶת הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְטָמֵא הַכֹּהֵן לֹא יִסְגְּרוּנוּ כִּי טָמֵא הוּא:**

ספרא תזריע פ"א פ"ב (ו) (ג,ג) וּמִרְאֵה הַנֶּגַע עִמּוּק מְעוֹר בְּשָׂרוֹ נִגַע צִרְעַת הוּא מה תלמוד לומר לפי שנאמר (ג,א) **וְטָמֵא הַכֹּהֵן**

לֹא יִסְגְּרוּנוּ למדנו שאין מסגירין את המוחלט. (צרוע מוחלט לא מתיחסים כלל לנגע חדש שנולד בו עד שיסיים תהליך טהרה מההחלט)

(ז) מנין שאין מחליטין את המוסגר ואין מסגירין את המוסגר ואין מחליטין את המוחלט, תלמוד לומר (ג,א) **לֹא יִסְגְּרוּנוּ כִּי טָמֵא כָל שִׁנְקָרָא** עליו טמא אין זקוק עליו.

ע"פ פירוש **רע"ב משנה נגעים פ"ג מ"א** הנגעים שהכהן רואה בתחילה הוא ממשיך לבדוק עד שהמצורע יטהר. במשך התקופה הזאת אינו נזקק לראות כל נגע אחר שהופיע אחרי הראיה הראשונה. זה משמעות **תו"כ תו' פ"א פ"ב (ז)** תלמוד לומר (ג,א) **לֹא יִסְגְּרוּנוּ כִּי טָמֵא כָל שִׁנְקָרָא** עליו טמא אין זקוק עליו. לא תתיחס לנגע שהופיע אחרי ראיה ראשונה עד להבראת הראשון.

(ג,א) **לֹא יִסְגְּרוּנוּ** – מונח זקף-קטן בתפקיד של שני בזמן (= שבא אחר הראשון). ללמד **כִּי טָמֵא** – מרכא טפחא, לרבות נגעים במצבי טומאה שונים שנולדו אחר הראיה הראשונה (ג,א) **הוא** – סלוק, מגביל טומאת הצרוע לנגעים שנראו לראשונה, ולא להתיחס לנגעים שנולדו אחר הראיה הראשונה עד הבראת הנגעים שנראו בראיה הראשונה ועבר את תהליך הטהרה.

ספרא תזריע פרשה א פ"ב (ח) יכול לא יאמר הרי את מוסגר בזה ומוחלט בזה ומוסגר בזה ומוחלט בזה ובזה תלמוד לומר (ג,ג) **נִגַע ... וְרָאָהוּ צִרְעַת ... וְרָאָהוּ ...**

תו"כ תו' פ"א פ"ב (ח) תלמוד לומר (ג,ג) נִגַע ... וְרָאָהוּ צִרְעַת ... וְרָאָהוּ. תו"כ דורש המלים בדילוג מהקרא (ג,ג) **נִגַע צִרְעַת הוּא**

וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן. המלים הרצופות **נִגַע צִרְעַת** מדברות על נגע אחד, הטעמים של **נִגַע צִרְעַת** – מרכא טפחא מרבים נגעים שהיו באדם בעת הגעתו הראשונה לכהן. לפי דרשת תו"כ (ג,ג) **נִגַע ... וְרָאָהוּ צִרְעַת ... וְרָאָהוּ**, כל נגע שהיה באדם בעת הגעתו הראשונה לכהן יראה לעצמו ותוצאת הבחינה מתיחסת אליו בלבד. מדרשה זאת גם ממועטים נגעים שנראו באדם, אחר הגעתו הראשונה לכהן.

סיכום תו"כ תו' פ"א פ"ב (ח-ו) פסוק (ג,א) מלמד על נגע אחד בראיה הראשונה של הכהן ולא תהיה התיחסות לנגעים אחרים שיופיעו אח"כ עד שיבריא הנגע הראשון. פסוק (ג,ג) **נִגַע צִרְעַת** – מרכא טפחא, יתור לרבות נגעים, מלמד כי אם היו מספר נגעים בראיה הראשונה המעקב אחריהם יתחיל בעת ובעונה אחת. סיומם תלוי בכל אחד לעצמו דבר המרומז בטעם **הוא** – אתנה המגביל כל נגע לעצמו בלי תלות בנגעים אחרים שנראו עמו בעת ובעונה אחת. נגע שהוסגר יעבור תהליך הסגר, נגע שהחלט יעבור את תהליך ההיטהרות והקרבנות.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
הפניות השערות: אחת: סלוק = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא פשטא; מרכא = מרכא, רבוי; דרגא – מוציא; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפא – שנוי משמעות, רבוי מתפשת; מרכא טפא – יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שזה לפרטיה; מרכא תביר טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב אחד נדרש; פסוק 1 – סדור שחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה: (קדפא – סדר קדימות; אולא = גיש = גיש"ס – יוצא מהענין; קדפא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כענין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תראא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פא – דרוש מהפסוק ריבון לנשא אחר בהלכה;

ויקרא תזריע יג,יא: צָרַעַת נִשְׁנֶת הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְטִמְאָה הִכְתָּן לֹא יִסְגְּרוּ כִּי טִמְא הוּא:

בקרא הבא תבניות הטעמים נדרשות על מראה הנגע בעור בשר שטוח ובראשי איברים.
ג] וּמִרְאֵה הַנֶּגַע עִמּוֹךְ מְעוֹר בְּשָׂרוֹ נִנְע צָרַעַת הוּא –

תו"כ תז' פ"א פ"ב (ח) ... כולו כאחת שאם היה בראש חוטמו שופע הילך הילך בראש אצבעו שופע הילך והילך אינו טמא.
(ג,ג) בְּעוֹר-הַבָּשָׂר – תלשא, (א) רמז למחיצה ברורה לגבולות המראה כפי **התוה"מ (סד)** שיראה את הנגע כמו שהוא בעור הבשר ויראה את הבשר שסביבו גם כן. (ב) רמז לשיעור - מספר 24 ראשי איברים בקרא **וְרָאָה הִכְתָּן אֶת-הַנֶּגַע בְּעוֹר-הַבָּשָׂר –** גימטריאת ר"ת ו' ה' א' ה' ב' ה' עולה עשרים וארבעה רמז למשנה **תו"כ תז' פ"א פ"ב (ט)** כמו-כן ראשי התבות ו' ה' א' ה' מרמזים לשם הפלאים אהו"ה ור"ת א' ה' ב' ה' מצטרפים למלת אהב"ה, ומשניהם בא ללמד כי ה' נותן באדם נגע צרעת בדרך פלאית מתוך אהב"ה אליו כדי להזהירו בתשובה מעבירות שלוקין עליהם בנגע צרעת. (ראה **ג,גמה) בְּנִיּוֹ וְיָהוּ פְרָמִים וְרֵאשׁוֹ הַיְהוּ פְרוּעַ –** גרשיים מהפך פשטא פשטא מונח זקא-קטן. בתפקיד רגילות, אדם לוקה בצרעת על דברים רעים שהוא רגיל בהם, כנלמד ב-**מדדש תנחומא (בובר) פרשת מצורע סימן י** (בקרא גם **תנחומא ישן**))

תו"כ תז' פ"א פ"ב (ט) [ג,ג] וְרָאָהוּ] מיכן אמרו עשרים וארבעה ראשי איברים שבאדם שאינן מטמאים משום מחיה ראשי אצבעות ידים ורגלים וראשי אזנים וראש החוטם וראש הגויה וראשי דדים באשה, רבי יהודה אומר אף של איש ר' אלעזר אומר היבולות והדלדולים והמסמרות אינן מטמאין משום מחיה. (**הח"ח** מסביר כי בראשי איברים לא גדל שער, לכן מדובר רק במחיה).

משנה נגיעים פ"ו מ"ז עשרים וארבע ראשי איברים באדם שאינן מטמאין משום מחיה ראשי אצבעות ידים ורגלים וגו' ופירש הרע"ב וכן ברמב"ם דכתיב **[ג,ג] וְרָאָהוּ הִכְתָּן** דבעינן שיראה את הנגע עם המחיה כולה כאחד. וכשיש כגריס בראש החוטם או ראשי אצבעות הוא שופע אילך ואילך ואינו יכול לראות כולו כאחד.

בנגע שחין **(ג,ג,מב)** נאמר **וְנָאָם וְרָאָהוּ הִכְתָּן** ודרש תו"כ כולה כאחת ופ' **החפץ חיים:** שאם היתה בראש אצבעו או בראש חוטמו שופעת אילך ואילך טהורה, כדרשינן בעור הבשר **(ג,ג) וְרָאָהוּ** כולו כאחת. **(ג,ג) וְרָאָהוּ הִכְתָּן** – ראייה שכולה כאחת ושולל ראיית נגע שאי אפשר לראותו בבת אחת, שזה בראשי איברים המרומזים בתחילת הפסוק כהסבר ב-**מ"ח**. תבנית הטעמים **וְרָאָהוּ הִכְתָּן** – מרכא טפא בתפקיד כעין יתור לרבות על לשון היחיד איברים רבים שאי אפשר לראותם בבת אחת. בנגעי השחין והמכה כתובה דרישת ראייה בבת אחת במלים **(ג,ג,מב) וְנָאָם וְרָאָהוּ הִכְתָּן**, אבל בתבנית טעמים מונח רביעי, ומועלית השערה כי בנוסף לדרך ההסקה מהתוכן כמו בנגעי העור, זה ציור המתאר איבר בעל קצה וכעין ארבעה צדדים השופעים הילך והילך (כי כל האיברים מעוגלים). אילו שני מקורות לראשי איברים אחד בהסקה מהתוכן אחד בציור בטעמי המקרא.
ראה מרכא טפחא

(ג,ג) וּמִרְאֵה הַנֶּגַע עִמּוֹךְ מְעוֹר בְּשָׂרוֹ – מהפך פשטא פשטא מונח זקא-קטן, פשטא פשטא בתפקיד **בבת אחת**, היינו אפשר לראות הנגע בבת אחת. אבל בראשי איברים שהם בדרך כלל צרים הגריס שופע לצדדים ואינו מטמא משום מחיה כי אי אפשר לראות הנגע בבת אחת. תבנית הטעמים מרמזת על המשך הפסוק **וְרָאָהוּ הִכְתָּן** הנדרש במשנה שראשי איברים אינן מטמאים.

מתוך רצון לרכז את האפשרויות השונות לגבי תבנית הטעמים פשטא פשטא שבקרא ש-**(ג,ג) הַנֶּגַע עִמּוֹךְ** מובא כאן הקטע הבא עוסק בענין צבע עורו של הנבדק והוא שייך ל-**(ג,ג) לפי ספרא תזריע פ"א פ"א (ד)**. ונראה כי תבנית הטעמים פשטא פשטא שב-**(ג,ג)** מהווה הסבר לענין צבע עורו של הנבדק.

ספרא תזריע פרשה א (ד) (ג,ג) ... בְּעוֹר-בְּשָׂרוֹ, בעור בשר של נראה (האדם שבו המראה), מיכן אמרו בהרת עזה נראית בגרמני, כהה, והכהה ככושי עזה (ת"ק כל אדם כמות שהוא, עשוי להתקבל כי אדם בהיר מאד לא יטמא גם במראה בהיר ביותר, אדם כהה מאד יטמא גם במראה חלש). **(ה) רבי ישמעאל** אומר בית ישראל הריני כפרתן הוי הן כאשכנזים לא שחורים ולא לבנים אלא בינוניים (ע"פ הראב"ד) רק הבינוני נבדק, רבי עקיבא אומר יש לצייירים סממנים שהם צרים צורות שחורות לבנות ובינוניות מביא סם בינונית ומקיפו מבחוץ ותראה כבינוני (כולם נבדקים לעומת צורה בצבע בינוני), רבי יוסי אומר כתוב אחד אומר **(ג,ג) בְּעוֹר-בְּשָׂרוֹ** וכתוב אחר אומר **(ג,ג) בְּעוֹר-הַבָּשָׂר,** מצינו שמראות נגעים להקל, אבל לא להחמיר וראה הגרמני בבשרו להקל נמצא מקיים **(ג,ג) בְּעוֹר-בְּשָׂרוֹ** (אדם בהיר מאד לא יטמא גם במראה בהיר ביותר), והכושי בבינונית להקל נמצאת מקיים **(ג,ג) בְּעוֹר-הַבָּשָׂר** (אדם כהה מאד משוים לצורה בצבע בינוני להקל לגביו כי אחרת יטמא גם במראה חלש) וחכמים אומרים זה וזה בבינוני (באומד לצבע בינוני, לעומת ר"ע שכולם נבדקים לעומת צורה בצבע בינוני). כל דברים האלו מובאים **משנה נגיעים פ"ב מ"א**

(ג,ג) וּמִרְאֵה הַנֶּגַע עִמּוֹךְ מְעוֹר בְּשָׂרוֹ – מהפך פשטא פשטא מונח זקא-קטן, פשטא פשטא בתפקיד רגילות היינו לכל הנבדקים בשווה הכל כבינוני בצבע האשכנזי (מיצוע בין קצוות לבן וכושי). כשיטת חכמים ורבי עקיבא ורבי ישמעאל כהסבר הרע"ב **(משנה נגיעים פ"ב מ"א)**. (ולראב"ד המובא בתוי"ט ובחפץ חיים על תו"כ לרבי ישמעאל הגרמני והכושי אינם נבדקים כלל).

תו"כ תז' פ"א פ"ב (ז) [ג,ג] וְטִמְאָה אֹתוֹ: אותו הוא מטמא ואינו מטמא את התולש **סימני טומאה** מתוך נגעו עד שלא בא אצל הכהן, אמר רבי עקיבא שאלתי את רבי ישמעאל ואת רבי יהושע שהולכים לנדבת (שם מקום) (התולש סימני טומאה) תוך הסגירו מהו אמרו לו לא שמענו אבל שמענו (התולש סימני טומאה) עד שלא בא אצל הכהן טהור לאחר חלוטו טמא התחלתי מביא להם ראיות מפני מה עד שלא בא אצל כהן טהור (האם) לא מפני שלא ראה כהן **סימני טומאה** אף בתוך הסגירו טהור עד שיטמאה הכהן (עד שיהליט אותו). לישנא אחרינא אחד עומד לפני כהן ואחד עומד בתוך הסגירו טהור עד שיטמאנו הכהן אמרו לו יפה אמתה ואמר,

(א) תלש סימני הטומאה לפני **[ג,ג] וְרָאָהוּ הִכְתָּן** (עבר על **דב' ב' כ"ד**) **ס השֶׁמֶר בַּנֶּגַע-הַצָּרַעַת לְשִׁמֵּר מְאֹד** וגו' אבל טהור
 (ב) תלש סימני הטומאה בתוך ימי הסגור, לכן לא יתקיים **(ג,ג) וְרָאָהוּ הִכְתָּן בְּיָוִם הַשְּׂבִיעִי** ביום הבדיקה השניה ולכן (עבר אבל)

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנתי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
 המצית השערות; אתה, סלוק = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפא – יתור
 לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שוה לפרישה; מרכא תביר טפא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרישה; תביר מרכא טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב
 אחד נדרש; פסק ו – סיום שחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה:
 (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין י"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו
 שער, מחיצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

טהור וינהג כיוצא מהסגר

תו"כ תז' פ"א פ"ב (ז) ... מאימתי הוא טהרתו (של מוחלט שתלש סימני טומאה), ר' אליעזר אומר כשילד נגע אחר וטהר ממנו, וחכמים
 אומרים עד שתפרח בכולו, או תמעט בהרתו מכגריס.

(ג) התקיים בתחילה **וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן (ג,ה)** וְרָאָהוּ הַכֹּהֵן והחליטו, והאדם עבר ותלש סימני הטומאה לאחר חלוטו, מאימתי הוא
 טהרתו לשיטת חכמים (א) אם מראה אחר יפרח בכולו, (ב) או תמעט בהרתו (הנוכחית) מכגריס

החכמים אומרים (ונראה שרבי אליעזר מודה להם) ע"פ **הח"ח או עד שתמעט בהרתו מכגריס**. קודם שקצצה דלא נשתייר בו שיעור נגע
 וממילא היה טהור מתחלה ולא אהני מעשיו אבל אי בשעה שקצצה הוי ביה שיעור נגע אין לו טהרה עולמית דקנסין ליה לעולם.
 טהרתו אפשרית כך: ר' אליעזר אומר כשילד נגע אחר וטהר ממנו, וחכמים אומרים עד ש(נגע אחר) תפרח בכולו,

וְטָמְא – מרכא, מרבה אפשר שמכוון לומר שהקוצץ צריך לעבור נגע אחר שבו יחלט, ורק אז לכשיטהר יסיים גם עם הנגע הראשון
 שקצץ ממנו סימני הטומאה. זה מתרבה מהמלים **וְטָמְא אָתוּ** שצריך לעבור מצב טומאת צרעת אחר כדי להיטהר מהנגע שקצץ סימניו.
אָתוּ : – סלוק מגביל את המראה שמטמא הכהן לזה שעם סימנים בלבד.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
 תפיסת השערות: אהיה, סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מאריך, רבוי; דוגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; ספקא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא ספקא – יתור
 לרבות, מכל מקום; דוגא תביר ספקא – קבוצה עם הלכה שוה לפישה; מרכא תביר ספקא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב
 אחד נדרש; פסק ו – סיור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישיה:
 (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש"ט – 5 – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג מדות דר" ישמעאל; תלישא-קטנה – תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
 שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנשוא אחר בהלכה;

1.4 ויקרא תזריע יב,א

ויקרא תזריע יב,א – ב:

[א] וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

[ב] דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה זָכָר וְטָמְאָה שְׁבַע יָמִים כִּימֵי נִדְתָה דְוָתָה הַטָּמְאָה:

ויקרא תזריע יב,א: וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: (וכן ב-) (מצורע יד,א), ועוד מקומות אחרים)

לֵאמֹר – סלוק, בתפקיד הגבלה, שהנוטריקון לאו אמור מלמד שכל הלא תעשה הנלמדים כדלקמן בפרשה רמוזים במלה זו ונלמדים ומתרבים מטעם מרכא במלים אֶל-מֹשֶׁה .

אזהרה לאדם בעל בחירה לבל יחטא, שלא יעבור על לֵאמֹר נוטריקון "לאו אמור" וטעם סלוק מדגיש את ההגבלה.

ע"פ ליקוטי שיחות ח"ז ע' 74 האדמו"ר מ"מ שניאורסאהן, אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה זָכָר בפ' שמיני למד בענין כל בעלי החיים

שנבראו לפני האדם וכולם משוללים בחירה. בפ' תזריע פתח בהיווצרות אדם וההלכות הקשורות ללידתו. ... ויש לבאר ע"פ דברי

האדמו"ר הזקן בתניא, שהאדם נחות מכל הנבראים בזאת שהוא בעל בחירה וכיולתו לחטוא. מה שאין-כן בשאר הנבראים שאינם

יכולים לעבור כלל על רצונו יתברך, היינו שההבדל ביניהם הוא לא רק במעשה החטא בפועל אלא גם באפשרות לחטוא, שאצלם אין

בכלל האפשרות לחטוא, מה שאין-כן באדם.

ספרא תזריע פרשה א (טט – פרק ללא מיספור)

(א) (ו' תו' יב,ב) בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בענין הזה ואין הגוים בענין הזה בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אין לי אלא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מנין לרבות את הגיורות ואת

השפחות בין משוחררת ובין אין משוחררת תלמוד לומר אִשָּׁה,

(ו' תו' יב,ב) אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְדָּה זָכָר וְטָמְאָה שְׁבַע יָמִים מה תלמוד לומר לפי שנאמר (ו' מצ' טו,א) וְהִזְרַתֶּם אֶת-בְּנֵי-יִשְׂרָאֵל

מִטְמֵאֲתֶם וְלֹא יִמְתּוּ בְּטִמְאֲתֶם בְּטִמְאֵם אֶת-מִשְׁפַּנִּי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם: שומע אני בין מתוכו בין מאחוריו תלמוד לומר ביולדת (ו' תו' יב,ד) וְאֶל-

הַמִּקְדָּשׁ לֹא תֵבֵא. (ב) יכול יולדת הקלה תהא מטמאה אותו מתוכו ושאר כל הטמאים בין מתוכו בין מאחוריו תלמוד לומר (ו' תו'

יב,ג) בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הרי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כיוולדת מה יולדת אינה מטמאה אותו אלא מתוכו אף כולם לא יטמאו אותו אלא מתוכו. (ג) אין לי

אלא הבא מידי טומאה חמורה כיוולדת (שהיא אב טומאה כמו המושוים אליה אבל נחשבת לחמורה מהם כי טומאתה יוצאת מגופה), הבא מידי

טומאה קלה, (כגון) טמא מת ובוועל נדה (טומאות הבאות מחוץ לגוף הנטמא), וכל המטמא את האדם (טומאות נוספות שרץ נבלה) מנין תלמוד

לומר (ו' מצ' טו,א) וְלֹא יִמְתּוּ ... בְּטִמְאֵם אֶת-מִשְׁפַּנִּי אֲשֶׁר בְּתוֹכָם: לרבות את כולם.

(ו' תו' יב,א) וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

בבלי סנהדרין נט,א אמר מר: כל מצוה שנאמרה לבני נח ונשנית בסניי לזה ולזה נאמרה. ... (שם נט, ב) והרי מילה שנאמרה לבני נח,

דכתיב (בר' לך יז,ט) וְאַתָּה אֶת-בְּרִיתִי תִשְׁמֹר (אתָּה וְרַעְיָה אֶתְרִיד אֶתְרִיד לְדָרְתֶּם): ונשנית בסניי (ו' תו' יב,ג) וּבְיָוִם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל, לישראל נאמרה ולא

לבני נח - ! ההוא למישרי שבת הוא דאתא: בְּיָוִם - ואפילו בשבת (הכתוב בתזריע מלמד על דחיית השבת שעליה מצווים רק בני ישראל. אם

הכתוב הזה לא היה נדרש אז זה היה כתוב שנאמר לבני נח ונשנה בסניי ומחייב את בני נח. אבל היות ונדרש לדחיית השבת מפני מילה, לכן אינו צווי לבני

נח ואינם מצווים למול. ... (מצוות) מילה מעיקרא לאברהם (ניתנה) הוא דקא מזהר ליה רחמנא (אברהם אבינו וצאצאיו בלבד הם המזוהרים

על קיום מצוות מילה) (בר' לך יז,ט) וְאַתָּה אֶת-בְּרִיתִי תִשְׁמֹר אֶתָּה וְרַעְיָה אֶתְרִיד לְדָרְתֶּם: אֶתָּה וְרַעְיָה - אין, איניש אחרינא - לא. - אלא מעתה

בני ישמעאל לחייבו! - (בר' וירא כא,ב) כִּי בְּיָצֵק יִשְׂרָאֵל לֶה זָרַע: - בני עשו לחייבו! - כִּי יִצְחָק (אות השימוש ב"ת ממעט) - ולא כל יצחק. -

מתקין לה רב אושעיא: אלא מעתה בני קטורה לא לחייבו? - האמר רבי יוסי בר אבין ואיתימא רבי יוסי בר חנינא: אֶת-בְּרִיתִי הִפְרִי -

לרבות בני קטורה (שמוזהרים למול). רש"י פירש שאברהם אבינו נצטווה למול את ששה בני קטורה אבל הם לא נצטוו למול בנייהם. רמב"ם

מלכים פ"ה ח"ח אמרו חכמים שבני קטורה שהם זרעו של אברהם שבה אחר ישמעאל ויצחק חייבין במילה, והואיל ונתערבו היום בני

ישמעאל בבני קטורה יתחייבו הכל במילה בשמיני, ואין נהרגין עליה (פי' גופי הלכות לא מחייבו מיתה בידי אדם כמו בשבע מצוות לבני נח,

אלא כרת כישראל).

ב-בבלי סנהדרין נט,א (נאמר כלל לימודי) אמר מר: כל מצוה שנאמרה לבני נח ונשנית בסניי לזה ולזה נאמרה.

אפשר כי מלת (ו' תו' יב,א) לֵאמֹר – כנוטריקון "לאו אמור" הנתמך בטעם סלוק בתפקיד הגבלה מרמזת לדרשת ספרא תזריע פרשה א

(טט – פרק ללא מיספור) (א) (ו' תו' יב,ב) בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בענין הזה ואין הגוים בענין הזה. מוצא לומר שדרשה זאת של תו"כ (א) מגבילה את

חיוב המילה לבני ישראל (כמשמע מפ' רש"י בסנה' נט,ב), (ב) היא גם מלמדת שאין טומאת יולדת לנכרים. ואפשר כי גם רמב"ם יסבור

שלבני קטורה יש חיוב מילה ואין מצוות טומאת יולדת.

(ו' תו' יב,ג) דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, דייקא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – בני יעקב ששמו גם ישראל. אֶל-בְּנֵי – מקף כרב-מצב בני ישראל לענין חיוב

מילה ולענין טומאת יולדת (ברוב הלידות). (א) נולד לאשה שאמה ישראלית, (ב) נולד לאשה גיורת או שפחה ושפחה משוחררת שקבלו

עול מצוות, (ג) נולד לאבא ישראלי אבל האם לא כמו במצב (ב). במצב (ג) הילד אינו ישראלי, אינו בחיוב מילה, אמו אינה טמאת לידה.

בטומאת יולדת יש שתי דרשות: (א) מרבה טומאת יולדת לגיורת ושפחה (ב) מטומאת יולדת מרבה לכל מיני טמאים שמטמאים משכן

מתוכו ומקל שאינם מטמאים משכן מאחוריו (היינו מחוצה לו)

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא הבלכה ובאגדה, התשע"ו
הפצית השערות: אחת: סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשטא – מראש – מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא – שני משמעות, רבוי ממשותף; מרכא טפחא – תור
לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שיהי לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של הנושעים, בד"כ מצב
אחד נדרש; פסוק ו – סודו שנתלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישי:
(קדמא – סדר קדימות; אולא – גיש = גרשי"ם – ויצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תראט – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה – תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מחיצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנשוא אחר בהלכה;

ויקרא תזריע יג,ד: ואם-בהרת לִבְנֵה הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְעַמְלֵךְ אֵין-מְרָאָה מִן-הָעוֹר וְשִׁעְרָה לֹא-הָפֵךְ לִבְנֵה וְהִסְגִיר הִפְתָּן אֶת-הַנֶּגַע שְׁבַעַת יָמִים:
ספרא תזריע פרשה ב פ"א (א) (א) (7,2) בְּהִרְתָּ לִבְנֵה אֵין לִי אֵלֹא בְּהִרְתָּ לִבְנֵה, מניין לרבות את השאת תלמוד לומר למטן (7,2)
שְׂאֵת-לִבְנֵה, ומנין לרבות שאר המראות תלמוד לומר ואם-בְּהִרְתָּ. (ב) יכול כשם שהוא שלישי לכתוב כך תהא שלישי למראות
תלמוד לומר לִבְנֵה הוּא, היא ואין למעלה הימינה, וכמה תהא לבנוניתה כשלג שנאמר והנה מרים מצורעת כשלג. (ג) יכול לכל מראה
השלג יהיו טמאים ושאר כל המראות יהיו טהורים תלמוד לומר (7,2) בְּהִק הוּא, בְּהִק ... טְהוֹר הוּא ממנו ולמעלה טמא. (ד) מיכן
אמרו מראות נגעים שנים שהם ארבעה בהרת עזה כשלג, שנייה לה כסיד ההיכל, השאת (האב) כקרום ביצה שנייה לה (התולדה) כצמר
לבן דברי רבי מאיר, והכמים אומרים השאת (האב) כצמר ושנייה לה (התולדה) כקרום ביצה.
ב-(7,2) התחיל בארבע מראות וב-(7,2) לכאורה עוסק בהרת, אבל ע"פ התורה והמצוה (נו) מבאר כי הוא שם הדוגמא עבור כולן.
ותפס בהרת לרבותא שהגם שהבהרת דרכה ביותר להיות עמוק ושימצא בה שער לבן והוה אמינא שאם אינה עמוקה ואין בה שער לבן
לא יסגיר, קמשמע לן דאעפ"כ יסגיר וכל שכן במראות הפחותות שאין מטבען ללבן השער ולהראות עמוק.
בפסוק (7,2) למדנו שיעורי נגע מחלט שטח מינימלי של המראה, המחיה, הביצור, שיעורי אורכי השער הלבן והלובן שלו ומיקומו הסמוך
לעור הבשר (אורך, רוחב וגובה).
פסוק (7,2) מלמד שני ענינים מרכזיים. (א) שיעורי צבע המראה הנלמדים מ-תו"כ תו' פרשה ב' פ"א; (ב) סיבות להסגרת המראה.
(א) שיעורי צבע המראה: (א) (א) שיעור תחתון לצבע הלבן
(7,2) ואם-בְּהִרְתָּ ע"פ ספרא תו' פ"ב פ"א המלה ואם מרבה שאר המראות על הבהרת והקרא לִבְנֵה הוּא מתיחס ללובן הבהרת
שהיא העזה והשאר הדויות ממנה.
ואם-בְּהִרְתָּ - תלישא-קטנה בתפקיד שיעור ללמוד מ-(7,2) בְּהִק הוּא שיעורי לובן המראות בלשון ספרא יכול לכל מראה השלג
יהיו טמאים ושאר כל המראות יהיו טהורים תלמוד לומר בְּהִק הוּא, בְּהִק ... טְהוֹר הוּא ממנו ולמעלה טמא. וזה קובע שיעור
תחתון שהוא מעל מראה הבוהק דהיינו לובן קרום ביצה.
(א) (ב) סדר עזות הלבן
לִבְנֵה הוּא - קדמא ואולא, קדמא, בתפקיד של מלמד כדרשת ספרא תו' פ"ב פ"א (ב) יכול כשם שהוא (הבהרת) שלישי לכתוב
(בפסוק (7,2) שְׂאֵת אֵין-סִפְחָת או בְּהִרְתָּ) כך תהא שלישי למראות, תלמוד לומר לִבְנֵה הוּא, היא (הלבנה יותר מהאחרות) ואין
למעלה הימינה, וכמה תהא לבנוניתה כשלג שנאמר והנה מרים מצורעת כשלג.
ומצד טעם קדמא מקדים אותה להיות העזה בלובנה מכל המראות וכאיתא בספרא.
(ב) סיבות להסגרת המראה:
ב-(7,2) למדנו על נגע מוחלט, ב-(7,2) לִבְנֵה הוּא - קדמא ואולא, בתפקיד מלמד מ-(7,2) ל-(7,2) ע"פ
דעת זקנים מבעלי התוספות מפרשים ב-(7,2) וְעַמְלֵךְ, נמצא בתורת כהנים (7,2) אין ממשו עמוק) דלכך נאמר (7,2) וְעַמְלֵךְ אֵין-
מְרָאָה מִן-הָעוֹר לגלות על קרא דלעיל (7,2) שלא תאמר דהא כתיב לעיל (7,2) עמוק מן העור (עמק מעור בְּשָׂרוֹ) אז הוא טמא אבל
אם הנגע נשזה לבשר לא,
לכך נאמר (7,2) וְעַמְלֵךְ אֵין-מְרָאָה מִן-הָעוֹר דאפילו אין עמוק נשזה לבשר ונראה בעמוק שהוא כמו לבן גורם טומאה וצריך
הסגר
הפסוק-(7,2) מלמד על -(7,2) שאפילו אם המראה אין ממשו עמוק בבשר אלא נשזה לבשר ורק נראה עמוק אז זה נחשב למראה נגע
(וכל שכן אם ממשו עמוק ולבן מארבע מראות הנגעים, שהוא מראה נגע) (ראה (7,2) תו"כ פ"ה פ"ט מ"ג ולא ממשו עמוק)
רמב"ם הלכות טומאת צרעת פ"א ה"ו כל מראה צרעת עור הבשר אינה קרויה נגע ולא מטמאה עד שיהיה מראה הנגע עמוק מעור
הבשר, לא עמוק במשישתו אלא במראית העין כמראה החמה הנראית לעין עמוקה מן הצל, אבל אם היה מראה הלובן או הפתוך
בשזה עם שאר העור או גבוה מן העור אינו נגע אלא כמו צמח מן הצמחים העולים בגוף. (השגת הראב"ד מן הצמחים העולים בגוף.
א"א לא נאמר זה אלא בהרת אבל בשאת מראהו גבוה מן העור שאין שאת אלא גבוהה.)
ויקרא תזריע יג,ד: ואם-בהרת לִבְנֵה הוּא בְּעוֹר בְּשָׂרוֹ וְעַמְלֵךְ אֵין-מְרָאָה מִן-הָעוֹר וְשִׁעְרָה לֹא-הָפֵךְ לִבְנֵה
וְהִסְגִיר הִפְתָּן אֶת-הַנֶּגַע שְׁבַעַת יָמִים:
ע"פ הרמב"ם ל כל ארבע המראות אם הם עמוקים הם נגע. (7,2) וְעַמְלֵךְ אֵין-מְרָאָה מִן-הָעוֹר - פשטא מונח זקא-קטן, זקא-קטן
בתפקיד של שני מצבי נגע שנראית כלא עמוקה מן-העור, (א) הלא עמוקה כמו בהרת נקיה (מצד הגוון שלהן, ו/או מצד השפעת שער
שחור, ו/או מצד השפעת אדמימות הפתוך) אבל עדיין עמוקה או שפלה מן העור (ראה רמב"ן יג,ג); (ב) נגע שמראה שיהיה מראה הנגע עמוק מעור
העור. לפי הכתוב (7,2) וְהִסְגִיר הִפְתָּן אֶת-הַנֶּגַע - דרגא תביר טפחא, כל ארבע המראות כשהן במצב (א) חל עליהם אותה הלכה
והם מוסגרים. אבל רמב"ם פוסק כי השה עם שאר העור והגבוה מן העור אינו נגע ואינו מוסגר. פסיקה זאת עשויה להיתמך בתבנית
הטעמים של (7,2) שחין (7,2) מכוה וּשְׁפִלָּה אֵינְנָה מִן-הָעוֹר - מרכא תביר טפחא, קבוצת פריטים המלמדת שהמראה עשוי
להיראות באופנים שונים ביחס לעור הבשר שפל מן העור, שווה או גבוה, ולא על כולם חל אותו ענין. לפי רמב"ם רק העמוק יוסגר
אבל אם היה מראה הלובן או הפתוך בשזה עם שאר העור או גבוה מן העור אינו נגע אלא כמו צמח מן הצמחים העולים בגוף.
ואף שהוא מראה טמא יחשב כ-(7,2) וְהָיָא כְּהָה ולענ"ד גם הרמב"ן מסכם כך.
בפירוש הרב חיים דב שעוול על הרמב"ן (מוסד הרב קוק, התש"ך) כתב כי הרמב"ן הולך בדרך הראב"ד
והראב"ד כתב כי הבהרת כאשר היא עמוקה - טמאה, כאשר שזה או גבוהה היא טהורה, ואילו שאת גבוה - נגע טמא, ושאת שפל אינו
טמא
וקשה לי להסביר זאת ע"פ תבניות הטעמים.
(7,2) וְעַמְלֵךְ אֵין-מְרָאָה מִן-הָעוֹר - שני מצבי עמוק, לבהרת ולשאת.
(7,2) וְהִסְגִיר הִפְתָּן אֶת-הַנֶּגַע - דרגא תביר טפחא, בהרת עמוקה יסגיר, וכן כל מה שיראה שפל.
(7,2) שחין (7,2) מכוה וּשְׁפִלָּה אֵינְנָה מִן-הָעוֹר - מרכא תביר טפחא, בהרת שפלה יסגיר, שווה וגבוה יפטור, שאת גבוה יסגיר
שאת עמוק יפטור.
(7,2) וְעַמְלֵךְ אֵין-מְרָאָה מִן-הָעוֹר - ר"ת מאומ"ה ס"ת ה"ן קר"ן - זוהר מהמראה
(7,2) וְהִסְגִיר הִפְתָּן אֶת-הַנֶּגַע - ר"ת ו-ה-א-ה שם קשור שמים וארץ, שם הפלאות לתקן הנגע לעונג.

יוקרא תזריע יב,א – א |א| וַיִּדְבֵר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

[ב] דִּבַר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי נִדָּת דְּוַתָּה תִטְמָא:
[ג] וּבִיּוֹם הַשְּׂמִינִי יִמּוֹל בְּשָׂר עֲרֻלָּתוֹ:

דִּבַר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר, לֵאמֹר – זקף-קטן שתי דרשות,

דרשה (א) מרבה טומאת יולדת לגיורת ושפחה הנלמדת מ- (משנה א).

ע"פ בבלי כריתות ז,ג גמ'. שפחה מנלן? דת"ר: בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – אין לי אלא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, גיורת ושפחה מנין? ת"ל: אִשָּׁה. מאי (מה כוונת המשנה כשכתבה) וכן שפחה? ס"ד אמינא: כי אמרין כל מצות שהאשה חייבת בה עבד חייב בה, ה"מ בדבר ששוה בין איש ובין אשה, אבל יולדת דבנשים איתא באנשים ליתא, אימא לא תחייב שפחה, אהכי תנא שפחה.

לפי תו"כ והגמרא בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ממעט את הגוים ואת המסתפחות לעם ישראל ממצות טומאת יולדת. מלת אִשָּׁה מרבה את המסתפחות לעם ישראל למצות טומאת יולדת. וצריך ברור איך הגמרא לומדת מהמלה אִשָּׁה לרבות גיורת ושפחה ומשוחררת שהרי מלת אִשָּׁה אינה יתירה לדרשה אלא לפשוטו של מקרא. אם כך מה מקור דרשת הזו"ל בתו"כ ובכריתות ז:?

נתבונן בכתוב לֵאמֹר אִשָּׁה. אפשר כי לטעם זקף-קטן של לֵאמֹר יש גם תפקיד בפני עצמו ולא רק בתבנית של שתי דרשות כנ"ל. הסבר זה גם מסביר למה כתבה המשנה (כריתות פ"א, מ"ג) ... וכן שפחה?

לֵאמֹר – זקף-קטן בתפקיד לדרוש כי שתי נשים מתרבות במלת אִשָּׁה למצות טומאת יולדת והן (א) אשה המסתפחת לבני ישראל

בגיור, (ב) אשה המסתפחת לבני ישראל בעבדות (השפחה והשפחה המשוחררת). וטעם פשטא במלת אִשָּׁה – במשמע אחד, דין אחד בענין זה לישראלית מלידה, ולנשים שקבלו עול מצוות והן הגיורת, השפחה והשפחה המשוחררת.

למעשה השפחה המשוחררת היא גיורת, והיא והגיורת מחויבות במצוות כמו ישראליות. אבל השפחה היא עבד והיינו סבורים לומר שהכלל כל מצות שהאשה חייבת בה עבד חייב בה, ה"מ (חל כלל זה רק) בדבר ששוה בין איש ובין אשה, אבל יולדת דבנשים איתא באנשים ליתא, אימא לא תחייב שפחה (בטומאת יולדת), אהכי תנא שפחה.

דרשה (ב) לפי תו"כ יש עוד דרשה מהכתוב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל המקישה את כל בני ישראל לטומאת יולדת ומרבה כל הטמאים לטמא המסכן מבפנים ולא מאחוריו (היינו מחוצה לו). וצריך עיון בדרשה הראשונה מהכתוב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל הבאה למעט (בכרים מטומאת יולדת). ונראה לומר, שאחרי שמלת אִשָּׁה באה לרבות אם כן מדוע כתוב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, היה יכול לומר "ויאמר ה' אל משה אשה כי תזריע"? אלא ללמדך שתקיש את בני ישראל ליולדת לטומאת מקדש.

דִּבַר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – גרשיים מהפך פשטא, כעין יצא להקל ולא להחמיר, שהיולדת אינה מטמאה משכן אלא מתוכו. ספרא

תזריע פרשה א משנה ב ומשנה ג הקיש הרי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כיוולדת מה יולדת אינה מטמאה אותו אלא מתוכו אף כולם (מכל מין טומאה) לא יטמאו אותו אלא מתוכו (תו"ש – תושבע"פ וְיִלְדָה הוקשו כל ישראל ליולדת – ראב"ד).

(י"ז תו"י ב,ב) דִּבַר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ – ... זקף-קטן ... זקף-קטן בין שני קיסרים, כעין הקש לטומאת מקדש מתוכו.

היקשים נוספים מ- (י"ז תו"י ב,ב) אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים מובאים ב- תורה שלמה – תושבע"פ [ז, ח, ט] בבלי שבועות יח,ב ... אמר ר' חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: כל הפורש מאשתו סמוך לוסתה – הויין לו בנינים זכרים, דכתיב: (י"ז שמ' יא,מז) לְהִבְדִּיל בֵּין הַטְּמֵא וּבֵין הַטְּהַר, וְסַמֵּיךְ לֵיה: (י"ז תו"י ב,ב) אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר. רבי יהושע בן לוי אמר: הויין לו בנינים ראויין להוראה, דכתיב: (י"ז שמ' י) [ו] וְלַהֲבְדִּיל ... [יא] וְלַהֲזָרֵת. אמר רבי חייא בר אבא אמר רבי יוחנן: כל המבדיל על היין במוציא שבתות – הויין לו בנינים זכרים, דכתיב: (י"ז שמ' י) וְלַהֲבְדִּיל בֵּין הַקָּדָשׁ וּבֵין הַחֵל, וכתיב התם: (י"ז שמ' יא,מז) לְהִבְדִּיל בֵּין הַטְּמֵא וּבֵין הַטְּהַר, וְסַמֵּיךְ לֵיה: (י"ז תו"י ב,ב) אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ. רבי יהושע בן לוי אמר: בנינים ראויין להוראה, דכתיב: (י"ז שמ' י) [ו] וְלַהֲבְדִּיל ... [יא] וְלַהֲזָרֵת. אמר רבי בנימין בר יפת אמר רבי אלעזר: כל המקדש את עצמו בשעת תשמיש – הויין לו בנינים זכרים, שנאמר: (י"ז שמ' יא,מד) וְהַתְּקַדְּשֶׁם וְהַיְיָתָם קֹדְשִׁים, וְסַמֵּיךְ לֵיה: (י"ז תו"י ב,ב) אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ.

(י"ז שמ' י) [ו] וְלַהֲבְדִּיל בֵּין הַקָּדָשׁ וּבֵין הַחֵל וּבֵין הַטְּמֵא וּבֵין הַטְּהַר: [יא] וְלַהֲזָרֵת אֶת-נִפְשֹׁתֵיכֶם בְּכַל-הַשָּׂרֵץ רִמַשׁ עַל-הָאָרֶץ: בְּדִבְרֵי-מִשְׁחָה: פ

(י"ז שמ' יא,מד) כִּי אַנְי ה' אֱלֹהֵיכֶם וְהִתְקַדְּשֶׁם וְהַיְיָתָם קֹדְשִׁים כִּי קִדְּשׁ אַנְי וְלֹא תִטְמְאוּ אֶת-נִפְשֹׁתֵיכֶם בְּכַל-הַשָּׂרֵץ רִמַשׁ עַל-הָאָרֶץ: (י"ז שמ' יא,מז) לְהִבְדִּיל בֵּין הַטְּמֵא וּבֵין הַטְּהַר וּבֵין הַחֵל הַנְּאֻלָּת וּבֵין הַחֵל הַשָּׂרֵץ לֹא תִטְמְאוּ: פ

ספרא תזריע פרשה א (ד) (י"ז תו"י ב,ב) וְיִלְדָה פרט לשלידה לפני הדבור או יכול שאני מוציא את שעיברה לפני הדבור (נראה שהוא ההלכה לפני הגיור) וילדה לאחר הדבור (הגיור) תלמוד לומר (י"ז תו"י ב,ב) וְאַם-נִקְבְּהָ תֹלַד אין הדבר תלוי אלא בלידה (אם היה תולה בשעת העיבור היה לו לכתוב כגון אשה כי תזריע זכר), (י"ז תו"י ב,ב) וְיִלְדָה עד שתצא ממקום שמזרעת, פרט ליוצא דופן. רבי שמעון אומר יוצא דופן הרי הוא כילוד וחייבים עליו קרבן ובלבד שהוא פטור מחמש סלעים של בן.

(י"ז תו"י ב,ב) כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר, כִּי תִזְרִיעַ – זקף-קטן שתי דרשות, דרשה (א) אפשר תִזְרִיעַ וְיִלְדָה עד שתצא ממקום שמזרעת, פרט ליוצא דופן. כִּי תִזְרִיעַ מונח, מצב ביניים, מתאים לדרשת רבי שמעון אומר יוצא דופן הרי הוא כילוד וחייבים עליו קרבן ובלבד שהוא פטור מחמש סלעים של בן (אם הוא בכור). דרשה (ב) ראה בהמשך.

ספרא תזריע פרשה א (ה) (י"ז תו"י ב,ב) אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר מה תלמוד לומר לפי שנאמר וְטָמְאָה שִׁבְעַת יָמִים ... [ג]

ובימים השמיני ימול, שומע אני (שרק) ביוצא חי שהוא מטמא את אמו טומאת לידה, מנין ליוצא מת שיטמא את אמו טומאת לידה, אמר רבי יהודה הריני דן ומה אם ביוצא חי שאינו מטמא את אמו ואת הבא עם אמו אל האהל (כגון אנשים וכלים הנמצאים שם בלידה) טומאת שבעה (טומאת מת) הרי הוא מטמא את אמו טומאת לידה, היוצא מת שהוא מטמא את אמו ואת הבא עם אמו אל האהל טומאת שבעה (טומאת מת), אינו דין שיטמא את אמו טומאת לידה אמרו לו לרבי יהודה כל דין שאתה דן תחילתו להחמיר וסופו להקל (תחילתו טומאת לידה וסופו ימי טהרה) אינו דין (אינו יכול להיות נידון בקל וחומר) אם טיהר החי את אמו (לזכות לה ימי טהרה) יטהר המת את אמו (לזכות

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
 המצוות הששירות: אהנה, סלוק = סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מראק = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפאק – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפאק – יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפאק – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפאק – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תביר מרכא טפאק – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של הנוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק ו – סודר שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישית: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרש"ס – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק ככעין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנשוא אחר בהלכה;

לה ימי טהרה?) תלמוד לומר (י' תו' יב,ג) זְכַר לרבות את המת. (הקל והומר נדחה וצריכים את הכתוב ללמד שולד מת מזכה אמו בדמי טהרה, ורבי יהודה מודה להכמים)

אותה דרשה ב-תלמוד ירושלמי (ונציה) מסכת פסחים פרק ב דף כח טור ג/ה"א (וילנה יב,א) כיוצא בו אמר רבי יודה (י' תו' יב,ג-ב) אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר, מה תלמוד לומר לפי [ב] וְטָמְאָה שְׂבַעַת יָמִים [ג] וּבִיּוֹם הַשְּׁמִינִי יָמוּל שומע אני כיוצא חי שהוא מטמא את אמו טומאת לידה מניין ליוצא מת שהוא מטמא את אמו טומאת לידה אמר רבי יודה הרי אני דין (בקל והומר) מה אם כיוצא חי שאינו מטמא את אמו ואת הבאין עמו ואת הבא עם אמו לאוהל טומאת שבעה, מטמא את אמו טומאת לידה (קל והומר ש) היוצא מת (או עובר מחוי) שהוא מטמא את אמו (טור ד/ה"א) ואת הבאין עמו ואת הבא עם אמו לאוהל טומאת שבעה (טומאת מת) אינו דין שיטמא את אמו טומאת לידה. (כאן באה דחיית הקל והומר) אמרו לו לרבי יודה כל דין שתחילתו אתה דין להחמיר (כמו טומאת לידה) וסופו להקל (כאן ימי טהרה) אינו דין (אי אפשר ללמוד אותו בקל והומר). הא אם טיהר החי את אמו (שמוכה לה ימי טהרה) יטהר אף המת את אמו (שריבה לה טומאת מת האם גם יזכנה בימי טהרה) (?) אם לא זכיתי מן הדין (איני יכול ללמוד זאת מקל והומר לכן אני נאלץ ללמוד שולד מת מזכה אמו בימי טהרה מהכתוב) לפיכך אמרה תורה (יב,ג) זְכַר לרבות את המת (שולד מת מזכה אמו בימי טהרה). (יב,ג) זְכַר מלה יתירה כפלי תורה תמימה הערה ד) דהיה אפשר לכתוב כי תלד. וגו') (א)

דרשה (ב) הנלמדת מ- (י' תו' יב,ג) אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה ספרא תזריע פרשה א (ו) אין לי אלא בני תשעה בן שמנה בן שבעה בן ששה בן חמשה מנין תלמוד לומר (י' תו' יב,ג) וְיִלְדָה זָכָר כל שתלד. אי (אם לומדים מהמלה) וְיִלְדָה (או אולי משמעו) אין לי אלא הוולד (עובר בעל צורת אדם (חיתוך איברים)), מנין המפלת סנדל או שיליא ושפיר מרוקם והיוצא מחותך תלמוד לומר (י' תו' יב,ג) כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה כל זרע שתלד. (י' תו' יב,ג) כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר, כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר, זקף-קטן שתי דרשות, (דרשה א) לעיל (דרשה ב) כל זרע שתלד. וְיִלְדָה – טפחה בתפקיד שנוי והרחבת משמעות מלת וְיִלְדָה מלידת צורת אדם ליציאת סנדל או שיליא ושפיר מרוקם והיוצא מחותך.

עיינ ב- אנציקלופדיה תלמודית כרך כב, [יולדת] טור שד בנושא ולד שנימוח קודם שיצא מרחם אמו, מחלוקת ראשונים האם מטמא טומאת לידה. "ויש סוברים שאף לדעת חכמים ולד שנימוח, אמו (טור שה) טמאה טומאת לידה"¹¹⁵ (ראה להלן הסבר תורה תמימה ל- נדה כז,ב) (תוס' שם מ א ד"ה כעין ושם יח א ד"ה שליא בתל א; רמב"ן שם מ א. ועי' חזו"א י"ד סי' קיד ס"ק י שהוכיח כן מכמ"ק.), שלמדים מהכתוב אף דבר זה¹¹⁶ (תוס' יח,א, מ,א, רמב"ן ערל"ג). אפשר שלדעה הבאה יש רמז בחשבון הגימטרי הבא:
 ... וְיִלְדָה (גי' 51) ... וְטָמְאָה (גי' 61) ושני כולל עולה (40 + 112 + 2 = 114 + 40) = נימוח (גי' 114)

(י' תו' יב,ג) אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה זָכָר – ע"פ דרשה (א) לעיל עד שתצא ממקום שמזרעת משמע שמתעברת בדרך כל הארץ ורק כך וְטָמְאָה שְׂבַעַת יָמִים אבל אם נתעברה בדרך אחרת לא תהא טמאת לידה. (ראה תו"ש [י] ע"פ ר"ח הגיגה טז,א, סוגיה בחגיגה יד: טו:) נושא זה הוא משולב במחלוקת הילכתית בין "איגרות משה" לפוסקים אחרים כמו "חלקת יעקב", "שבט הלוי" בענין הפרייה.

(ד) יכול המפלת כמין דגים וחגבים ושקצים ורמשים תהא טמאה תלמוד לומר זְכַר (טט – טעם סלוק מגביל ללמד) מה זה מיוחד שיש בו מצורת האדם, יצאו אילו שאין בהם צורת האדם.

(ה) יכול המפלת בריית ראש שאינו חתוכה (הח"ח: כולו שלם ואין בו חיתוך איברי הראש וצורת הראש) בריית הגוף שאינו חתוך (שאינו בו חיתוך איברים), ושיש לו שני גבין ושני שדראות הואיל ויש בהם מצורת האדם היא טמאה (?) ת"ל (י' תו' יב,ג) וְטָמְאָה שְׂבַעַת יָמִים ... [ג] וּבִיּוֹם הַשְּׁמִינִי יָמוּל מה זה מיוחד שהוא ראוי לבריית נשמה (התוה"מ ע"פ נדה כד גורס לבריית שמונה), יצאו אילו שאין ראויים לבריית נשמה,

(סיכום למשנות ד – תחילת ח) (י' תו' יב,ג) מלת זְכַר מרבה מת לטומאת לידה. מלת זְכַר מלמדת על חי ועל מת לטומאת לידה. בלי מלת "זכר" ובגלל [ג] וּבִיּוֹם הַשְּׁמִינִי יָמוּל היינו לומדים רק על חי. לכן מלת זְכַר מלמדת על חי ועל מת לטומאת לידה. האם רק זמן הריון מלא מטמא טומאת לידה? וְיִלְדָה זָכָר כל שתלד. מרבה לידה בטווח הזמן 9 – 5 חדשי הריון, מניין שגם סנדל או שיליא ושפיר מרוקם והיוצא מחותך (טט – הכתוב) כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה (מרבה) כל זרע שתלד.

וב-תורה תמימה ויקרא יב,ב הביא בענין דמי טהרה בלידת מת מבבלי [נדה כז,ב] כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה - הפילה שליא טמאה לידה], דאמר קרא אִשָּׁה כִּי תִזְרִיעַ וְיִלְדָה, מלמד שאפילו לא ילדה אלא כעין שהזריעה טמאה לידה:²
 תורה תמימה הערה ג) ר"ל אפילו נמחה כזרע. וצ"ל דאיירי שנמחה לאחר שנברא ולד, דאי מתחלת ברייתו נמחה הלא דרשינן בפסוק הסמוך מי שאינו ראוי לבריית שמונה [או לבריית נשמה] אין אמו טמאה לידה, כפי שיתבאר שם. וטעם הדיוק משום דלשון תִזְרִיעַ מיותר הוא, דהיה אפשר לכתוב כי תלד. ועיין בתוס' נדה י"ח א' דאע"פ שמשלשן תִזְרִיעַ דרשינן בסמוך לענין יוצא דופן, אפ"ה תרתי ש"מ (שמע מינה), יעו"ש:

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
 המצוות הששור: אהיה, סלוק – סוף-ספור – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא ממשש; מרצא – מאריך, רבוי; דרגא – מוציא; תביר – מחלק, ממשש, לא ממש; טפא – שנוי משמעות, רבוי משמעות; מרצא טפא – יתור
 לרבית, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שזה לפיטח; מרצא תביר טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מרצא טפא – קבוצה שההלכה חלה על כל חלק מפרטיה; מרצא טפא – רב-מצב של המושגים, ב"כ מצב
 אחד נדרש; פסק 1 – סודר שחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסק – הקש; השלישיה:
 (קדמא – סדר קדמות; אולא = גיש"ט – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מוציה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
 שער, מוציה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנשוא אחר בהלכה;

ויקרא תזריע יב,א – ד: [א] וַיְדַבֵּר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר:

[ב] דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר אֲשֶׁה בְּיַד תְּזַרְיעַ וַיִּלְקְחָה זָכָר וְטַמְאָהוּ שִׁבְעַת יָמִים כִּימֵי נִדְתָּה דְיִתְהָה טַמְאָה:

[ג] וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל בְּשָׂר עַרְלָתוֹ:

ספרא תזריע פרשה א (ז) יכול המפלת כמין דגים וחגבים ושקצים ורמשים תהא טמאה תלמוד לומר זכר (טט – טעם אתנה מגביל ללמד) מה זה מיוחד שיש בו מצורת האדם, יצאו אילו שאין בהם צורת האדם.

(ח) יכול המפלת בריית ראש שאינו חתוכה (הח"ח): כולו שלם ואין בו חיתוך איברי הראש וצורת הראש) בריית הגוף שאינו חתוך (שאינו בו חיתוך איברים), ושיש לו שני גבין ושני שדראות הואיל ויש בהם מצורת האדם היא טמאה (?) ת"ל **(י' תו' יב,ב) וְטַמְאָהוּ שִׁבְעַת יָמִים ... [ג] וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל** מה זה מיוחד שהוא ראוי לבריית נשמה (התוה"מ ע"פ נדה כד גורס לבריית שמונה), יצאו אילו שאין ראויים לבריית נשמה,

(סיכום למשנות ד – תחילת ח) **(י' תו' יב,ב)** מלת זכר מרבה מת לטומאת לידה. מלת זכר מלמדת על חי ועל מת לטומאת לידה. בלי מלת "זכר" ובגלל **[ג] וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל** היינו לומדים רק על חי. לכן מלת זכר מלמדת על חי ועל מת לטומאת לידה. האם רק זמן הריון מלא מטמא טומאת לידה? **וַיִּלְקְחָה זָכָר** כל שתלד. מרבה לידה בטווח הזמן 9 – 5 חדשי הריון, מניין שגם סנדל או שיליא ושפיר מרוקם והיוצא מחותך (טט – הכתוב) **כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְקְחָה** (מרבה) כל זרע שתלד. נזכיר שוב את שתי הדרשות הנלמדות מ-**(י' תו' יב,ב) כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְקְחָה זָכָר, כִּי תִזְרִיעַ** – זקא-קטן שתי דרשות, דרשה (א) אפשר **תִזְרִיעַ וַיִּלְקְחָה** עד שתצא ממקום שמזרעת, פרט ליוצא דופן. **כִּי תִזְרִיעַ** מונח, מצב ביניים, מתאים לדרשת רבי שמעון אומר יוצא דופן הרי הוא כילוד וחייבים עליו קרבן ובלבד שהוא פטור מחמש סלעים של בן (אם הוא בכור). דרשה (ב) **(י' תו' יב,ב) כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְקְחָה זָכָר, כִּי תִזְרִיעַ** זקא-קטן שתי דרשות, דרשה (ב) כל זרע שתלד. **וַיִּלְקְחָה** – טפחה בתפקיד שנוי והרחבת משמעות מלת **וַיִּלְקְחָה** מלידת צורת אדם ליציאת סנדל או שיליא ושפיר מרוקם והיוצא מחותך.

וב-**תורה תמימה ויקרא יב,ב** הביא בענין דמי טהרה בלידת מת מבבלי **[נדה כז,ב] כִּי תִזְרִיעַ וַיִּלְקְחָה** - הפילה שליח טמאה לידה, דאמר קרא **אֲשֶׁה בְּיַד תִזְרִיעַ וַיִּלְקְחָה**, מלמד שאפילו לא ילדה אלא כעין שהזריעה טמאה לידה:²
תורה תמימה הערה ג) ר"ל אפילו נמחה כזרע. וצ"ל דאיירי שנמחה לאחר שנברא ולד, דאי מתחלת ברייתו נמחה הלא דרשינן בפסוק הסמוך מי שאינו ראוי לבריית שמונה [או לבריית נשמה] אין אמו טמאה לידה, כפי שיתבאר שם. וטעם הדיוק משום דלשון **תִזְרִיעַ** מיותר הוא, דהיה אפשר לכתוב **כי תלד**. ועיין בתוס' נדה י"ח א' דאע"פ שמשלשון **תִזְרִיעַ** דרשינן בסמוך לענין יוצא דופן, אפ"ה **תרת"י ש"מ** (שמע מינה), יעו"ש:

ספרא תזריע פרשה א (ז) יכול המפלת כמין דגים וחגבים ושקצים ורמשים תהא טמאה, ת"ל (י' תו' יב,ב) זָכָר (טט – טעם אתנה מגביל ללמד) מה זה מיוחד שיש בו מצורת האדם, יצאו אילו שאין בהם צורת האדם. אולי תרבה צורות הנמנות בתחילת **משנה (ח)**, בא הכתוב **[ג] וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי יִמּוֹל** מה זה מיוחד שהוא ראוי לבריית נשמה (של יהודי שמקבל עול מלכות שמים ועול מצוות), יצאו אילו שאין ראויים לבריית נשמה, יהודי שמקבל עול מלכות שמים ועול מצוות מרומז בטעמי **(י' תו' יב,ב) וּבַיּוֹם הַשְּׁמִינִי** – (סלוק) טפחה אתנה, כתבנית טעמי שמע ישראל, שהיא קבלת עול מלכות שמים, משעה ש-**יִמּוֹל בְּשָׂר עַרְלָתוֹ**: מי שהתרקם לצורת אדם וראוי לבריית נשמה עברו גורם לטומאת לידה. טומאת לידה וערלה באו לעולם בגלל חטא אדם הראשון. אז מי שלא התרקם לצורת אדם לא גורם לטומאת לידה, ואינו צריך תיקון ערלה ע"י ברית מילה.

(המשך **מ"ח**) **וְטַמְאָהוּ**, היא טמאה ואין הוולד טמא, הלא דין הוא (נסיון ללמוד בקל וחומר) ומה אם שהולד גרם לה טומאה הרי היא טמאה הוולד שגרם לטומאה אינו דין שיהא טמא(?), שעיר המשתלח יוכיח שגרם לטומאה (של האיש העתי המשלה אותו) והרי הוא (השעיר עצמו) טהור, לא אם אמרת בשעיר המשתלח שאין לו טומאה (מחיים), תאמר בולד שיש לו טומאה (אפילו ביום לידתו כגון מצורע, זב, טמא מת) הואיל ויש לו טומאה יהא טמא (כאשר נולד בלי טומאה) (?) ת"ל **היא** **הח"ח**: דיוק מן המלה **וְטַמְאָהוּ**, גי' **התוה"מ** במקום מלת "היא" ת"ל **וְטַמְאָהוּ** (היא טמאה ואין הולד טמא).

וְטַמְאָהוּ היא טמאה ואין הולד טמא – אפשר כי טעם פשטא בתפקיד "אחד" מורה על טומאה החלה עליה בלבד, ואין הולד טמא.

(ט) (י' תו' יב,ב) וַיִּלְקְחָה ... וְטַמְאָהוּ שִׁבְעַת יָמִים שתספור שבעה לוולד האחרון (כאשר ילדה יותר מולד אחד), הלא דין הוא (נסיון ללמוד במה מצינו) מיטמאה במת (כלשהו) ומיטמאה בולד מה מצינו כשהיא מיטמאה במת אינה סופרת שבעה אלא לטומאה האחרונה (אם נגעה ביותר ממת אחד) אף כשהיא מיטמאה בולד לא תספור אלא לולד האחרון. (י) או כלך לדרך זו מיטמאה בדמים (של נידה) ומיטמאה בולד מה מצינו כשהיא מיטמאה בדמים אינה סופרת שבעה אלא לטומאה הראשונה (משעה ראשונה של ראיית דם נידה בפעם הזאת) אף כשהיא מיטמאה בולד לא תספור שבעה אלא לולד הראשון (מסתפק ממי ללמוד). (יא) נראה למי דומה (טומאת היולדת, למת או לנדח) דנים טומאה שהיא ממקום אחר (הולד ביחס לדם נדה הוא כעין מגורם אחר) מטומאה שהיא ממקום אחר (כטומאת המת) ואל יוכיחה דמים שהם מגופה (טומאת נדה), או כלך לדרך זו דנים טומאה שהיא ממנה (טומאת היולדת) מטומאה שהיא ממנה (טומאת נדה), ואל תוכיח טומאת המת שאין ממנה (בשאר בספק), תלמוד לומר **(י' תו' יב,ב) וַיִּלְקְחָה ... וְטַמְאָהוּ שִׁבְעַת יָמִים** שתספור שבעה לולד האחרון (ע"פ הח"ח: ו"ו במלת **וַיִּלְקְחָה** היא ו"ו ההיפוך ומלמדת על לידות עתידיות) (טט – **וַיִּלְקְחָה** טעם טפחה ללא מרצא, בתפקיד שנוי משמעות ורבוי, היינו הפשט עוסק בלידת יחיד בלבד והדרשה מלמדת על לידת שני וכו').

התוה"מ [ז] תִזְרִיעַ וַיִּלְקְחָה, דע שהעתיד יבא על שני פנים אם יש מקום לוא"ו. המין הא' הוא העבר המהופך לעתיד ע"י הווי שבראשו כמו **וְטַמְאָהוּ שִׁבְעַת יָמִים**. המין הב' עתיד גמור עם ווי המתברת. כמו ואעשך לגוי גדול ואברכך. ויש הבדל ביניהם שהעתיד

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
 המצוות הששוררות: אהנה, סלוק – סוף-פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דוגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפא – שנוי משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפא – יתור לרבית, מכל מקום; דוגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שוה לפרישה; מרכא תביר טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושגים, בד"כ מצב אחד נדרש; פסוק – סודו שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקא-קטן – 2: זקא-גדול – 3: רביע – 4: ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסוק – הקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרש"ב – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין י"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

עם ויו המהפכת הוא העבר הנמצא בזמן עתיד (אבל באמת עבר ונשלם). רצוני שאז ידבר על הפעולה העתידה כאילו נשלמה בזמן העתיד. אבל העתיד עם ויו החיבור ידבר על הפעולה העתידה לפי שיפעול אותה לא לפי שכבר נגמרה. ... אם היה כתוב תזריע ותלד זכר בעתיד ... מורה על התחלת הפעולה בזמן העתיד כשתתחיל ללדת. וממה שאמר וְיִלְדָהּ שהיא שכבר גמרה הלידה שהיא לידת הולד האחרון מאז תספור ז' ימים.

התורה"מ [ו] (ואמר שמן הדין יש להסתפק בזה כי בצד א' יש לדמותה לטומאת מת שסופר ז' ימים מן הטומאה האחרונה, ובצד אחר יש לדמותה לטומאת נדה שסופרת ז' נקיים מפעם הראשון שראתה דם, והיא דומה לטומאת מת שבשניהם מקבלים הטומאה מדבר חוצה להם מן המת או מן הולד. וי"ל שדומה לטומאת נדה במה שבשניהם הטומאה יוצאת מגוף האשה. ולכן צריך קרא):

(יב) שְׁבַעַת יָמִים יכול בין סמוכים בין מפוזרים תלמוד לומר כימי נדתה (הכתוב המדויק – **(ו' תו' יב,ב)** **פִּימֵי נֶגַת דְּוִתָּה** שמקיש) מה ימי נדתה סמוכים (רצף של שבעה ימים בין ראתה בכל יום בין אם לא ראתה) אף ימי לידתה סמוכים **(התורה"מ**: מקיש לענין הימים. והלא (כנדה) הימים מבוארים שהם שבעה, (והשהו היולדת לנדה לכן) ועל כרחך שמקיש (את שבעת ימים של היולדת) לענין שהיו סמוכים, טט – רצף של שבעה ימים).

(יג) כימי נדתה (טט) – (ו' תו' יב,ב) פִּימֵי נֶגַת דְּוִתָּה (היקיש ימי נדתה לימי לידתה (טט) – לשון הכתוב **וְטָמְאָה שְׁבַעַת יָמִים פִּימֵי נֶגַת דְּוִתָּה** **תְּטַמְא** מקיש ימי לידתה לימי נדתה), (טט – בנדה יש שתי הלכות) (א) מה ימי נדתה אינן ראויים לזיבה (טט) – דם בימים אלו אינו דם זיבה. (ב) ואין ספירת שבעה עולה מהם (לא שייך לספור שבעה נקיים של זיבה בימי נדה. (סגנון לשוני זה בא כדי לאפשר לימוד מימי נדה לימי לידה. ההלכה היא שאם היתה זבה 3 ימים או יותר, אז בסיום ראית הדם תספור שבעה נקיים. הדם הבא שתראה יחשב דם נדה. (טט – מההשוואה דורש שתי הלכות) (א) אף ימי לידתה אינן ראויים לזיבה (טט) – דם בימים אלו אינו דם זיבה. (ב) ואין ספירת שבעה מהם (טט) – אם הייתה זבה לפני הלידה היה עליה לספור שבעה נקיים אחרי שפסקה הזיבה. אם הלידה הייתה יבשה אין שבעה הימים הנקיים שאחרי הלידה עולים לה כשבעה נקיים שאחרי זיבה, ובסיומם עליה לספור שבעה ימים נקיים שאחרי זיבה ורק אז טובלת וטהורה). **(יד) (ו' תו' יב,ב) דְּוִתָּה תְּטַמְא** לרבנות בועלה, **דְּוִתָּה תְּטַמְא** לרבנות כל הלילות, **דְּוִתָּה תְּטַמְא** לרבנות את היולדת בזוב שלא תהא טהורה, עד שתשב שבעה נקיים.

שְׁבַעַת יָמִים – מונח זקף-קטן, שתי הלכות נלמדות מההיקש **פִּימֵי נֶגַת דְּוִתָּה** היינו היקש של ימי הלידה מימי הנדה. (א) אף ימי לידתה אינן ראויים לזיבה (טט) – דם בימים אלו אינו דם זיבה. (ב) ואין ספירת שבעה מהם (טט) – שבעה ימי הלידה הם רק ללידה ואף אם היו נקיים אינם משמשים למטרת שבעה ימי נקיות אחרי זיבה.)
פִּימֵי נֶגַת דְּוִתָּה – תביר מרכא טפא, **פִּימֵי** – תביר, מרמז למעט זיבה מימי טומאת לידה – מה ימי נדתה אינן ראויים לזיבה ואין ספירת שבעה עולה מהם אף ימי לידתה אינן ראויים לזיבה ואין ספירת שבעה מהם.
דְּוִתָּה – טפא, טפא כפוחתת טפח להתאפיין מהכתוב אחריה **תְּטַמְא**, שע"פ התורה"מ היא מלה יתירה
 ואז **נֶגַת דְּוִתָּה** – מרכא טפא, יתור לרבנות הנאמר ב-**(יד) (ו' תו' יב,ב) דְּוִתָּה תְּטַמְא** לרבנות בועלה, **דְּוִתָּה תְּטַמְא** לרבנות כל הלילות, **תְּטַמְא** – סלוק, מגביל את הטהרה אחרי שבעה ימים שלא תחול אם ילדה בזוב עד שתשב שבעה נקיים על הזיבה, כנדרש **דְּוִתָּה תְּטַמְא** לרבנות את היולדת בזוב שלא תהא טהורה, עד שתשב שבעה נקיים.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
המצוות השערות: אהנה, סלוק – סוף פסוק – מגביל; מונח – רבוי; מהפך פשטא – מוציא פשטא = מראש; מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא – שני משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – יתור
לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שזה לפיטח; מרכא תביר טפחא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב
אחד נדרש; פסק ו – סודר שנהלק, השלם והחלק נדרשים; זקא טגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקא-קטן – 2: זקא-גדול – 3: רביע – 4: ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישיה:
(קפא – סדר קרימות; אולא = גרש = גרש"ם – יוצא מהענין; קפא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין "ג' מדות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תראא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו
שער, מחיצה; פוז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

ויקרא תזריע יב,א – ו:

[א] וינדבר ה' אל-משה לאמר:

[ב] דבר אל-בני ישראל לאמר אשה כי תזריע וילדה זכר

וטמאה שבעת ימים כימי נדת דוּחָהּ תטמא:

[ג] וביום השמיני ימול בשר ערלתו:

[ד] ושלשים יום ושלשת ימים תשב בדמי טהרה ככל-קדש לא-תזע ואל-המקדש לא תבא עד-מלאות ימי טהרה:

ספרא תזריע פרשה א פרק א (טט – הלכות ברית מילה)

(א) בשמיני (טט) – ("תי יב,א, וביום השמיני)) יכול בין יום ובין לילה תלמוד לומר ביום, ביום ולא בלילה (טט) – דרשה ראשונה במלה
זאת) אין לי אלא הנימול לשמונה שיהא ביום מנין לתשעה ולעשרה לאחד עשר (טט) – משנה שבת פי"ט, מ"ה בגלל לידה בין השמשות, ושאר
כל הנימולים (הח"ח: החולים) לא יהו אלא ביום תלמוד לומר וביום (טט) – דרשה שניה במלה זאת). (טט) ו"ו החיבור ללמד על ימים נוספים
(ב) – וביום השמיני – (סלוק) טפחא אתנה, כטעמי "שמע ישראל" כאשר ימול תכנס בו נשמה המקבלת עול מלכות שמים) (ב) אמר תלמיד אחד
לפני רבי עקיבא צריך לאומרו (טט) – שמלה זאת נחוצה לעריכת ברית מילה ביום השמיני ללידת זכר ולא לדרשות במ"א (לא גרי אך שומעני) אילו
אמר, וטמאה שבעת ימים ביום שמיני ימול, (ג"י הח"ח: וטמאה שבעת ימים ובשמיני ימול, אז הייתי אומר שזה שבע ושמונה) יכול שבעה
ושמונה הרי חמשה עשר תלמוד לומר וביום (טט) – התלמיד טוען כי מלה זאת עוצרת שלא נפליג עד יום 15 לברית מלה), אמר לו רבי עקיבא
צללתה במים אדירים והעלית חרס בידך (טט) – יש מקור מפורש לעריכת ברית מילה), והלא כבר נאמר (בר' לך יז,ב) וכן-שָׁמַנְתָּ יָמִים יְמוּל
לְכֶם כָּל-זָכָר לְדַרְתֵיכֶם.. (טט) – פסוק מפורש למילה ביום השמיני, לכן מלת "וביום" לשתי הדרשות שב-מ"א (ג) וביום מלמד שכל היום כשר
למילה אלא שהזרזים מקדימים למצות שנאמר (בר' וירא כב,ג) וישָׁפֵם אֲבָרְתֶם בְּפָקֶר וַיַּחְבֵּשׁ אֶת-קַמְרֹו, ב-שְׁמִינִי ימול אפילו בשבת, ומה
אני מקיים (שמ' תשא לא,יד) מְחַלְלֵי מוֹת יוֹמָת בשאר כל המלאכות חוץ מן המילה או מקיים אני מְחַלְלֵי מוֹת יוֹמָת אף במילה ומה אני
מקיים ב-שְׁמִינִי יְמוּל חוץ מן השבת תלמוד לומר וביום, אפילו בשבת (טט) – דרשה שלישית במלה זאת).

ת"ש [כט] (משנה שבת פי"ט, מ"א בבלי שבת קל,א, קלא,ב, קלב,א) רבי אליעזר סבר מילה וכל צרכיה דוחין שבת, ופ"רש"י מילה דוחה
שבת הל"מ, אייתר ליה ביום (יתור לרבות) למכשיריה. רבי עקיבא קבע כלל מה שאפשר לעשות מערב שבת אינו דוחה שבת.

בהסבר לפי רבי אליעזר מלת וביום יתירה ומרבה שכל צרכי מילה דוחין שבת. ואין שימוש לטעם טפחא.

בהסבר לפי רבי עקיבא אין רבוי על המילה עצמה ולכן אין שימוש לטעם טפחא. אבל יש שימוש לטעם אתנה במלת השמיני – בתפקיד
הגבלה שעבור מילה רק למה שאי אפשר לעשות מערב שבת דוחה שבת.

ת"ש [לג] וביום השמיני ימול, מתני': אין קוראין את המגילה ולא מלין וכו', עד שתנין החמה (רש"י: שיצא מספק לילה), וכולן
שעשו משעלה עמוד השחר כשר (רש"י: דמעלות השחר יממא הוא אבל לפי שאין הכל בקיאין בו צריכין להמתין עד הנץ החמה). גמ': ולא
מלין וכו', דכתיב וביום השמיני ימול (מגילה כ,א)

השמיני – בתפקיד הגבלה מרבנן לכתחילה להמתין לביצוע מילה להנץ החמה, כפ"רש"י דמעלות השחר יממא הוא אבל לפי שאין הכל
בקיאין בו צריכין להמתין עד הנץ החמה

ת"ש [לו] וביום השמיני ימול, ילמדנו רבנו, מהו שיהא מותר לאדם לרפאות מכתו בשבת, כך שנו רבותינו כל ספק נפשות דוחה
את השבת, מילה ורפואתה דוחה את השבת, אמר רבי יוסי ראה כמה חביבה מצות מילה שהיא דוחה את השבת דכתיב וביום
השמיני ימול אפילו בשבת, ומילה סכנת נפש היא לפיכך הותר לרפאותה בשבת. (תנחומא פרשת לך לך פי' טז)

וביום השמיני ימול בשר ערלתו:

וביום השמיני – פשט המשמעות מספר סידורי.

וביום השמיני – (א) ("תי יב,א, וביום) – טפחא, ע"פ (משנה א) שנוי – הרחבת משמעות מלת ביום שגם מילה שלא בזמנה (בגלל
לידה בזמן של ספק יום, בגלל חולי של התינוק, בגלל אונסים מכל סוג שהוא, בגלל אי ידיעה, בגלל זדון) תהיה ביום. כתמיכה לפירוש הח"ח
שזה ע"פ תוספת אות ו"ו החיבור. ועוד דרשה ע"פ (משנה ג) אפילו בשבת, ועוד דרשה ע"פ תנחומא לרפואה שאחרי המילה בשבת.
וביום השמיני – (ב) טפחא פותחת טפח להתאפיין מהמלה השמיני שאחריה; ללמד שבקיום ברית מלה שלא בזמנה יש בחינה
מסוימת של שמיני, כאילו בזמנה שהרי חשב לעשות מצווה ונאנס מעלה עליו הכתוב כאילו עשה.
הדרשה הנ"ל מרומזת ב- (בר' לך יז,ב) וכן-שָׁמַנְתָּ יָמִים – מונח רביע, בתפקיד של לפחות ארבעה ימים שאליהם נדחה ברית מלה של
ולד בריא בגלל ספק היום לנוול בין השמשות (והם יום 9, 10, 11, 12 מעת הלידה) ועוד ימים אחרים מסיבות אחרות לקיום ימול
לְכֶם כָּל-זָכָר לְדַרְתֵיכֶם.

ספרא תזריע פרשה א פרק א (ד) ("תי יב,א, ימול בשר ערלתו) אף על פי שיש שם בהרת. הא מה אני מקיים (דב תצא כח,ה) השמר
בנגע-הצרעת (טט) – הצרעת – תביר, אותיות ברית, רמז למעט איסור קיצוץ נגע) חוץ מן (פעולת) המילה, או מקיים אני השמר בנגע-הצרעת
אף במילה, ומה אני מקיים ("תי יב,א, ימול בשר ערלתו) בזמן שאין שם בהרת, תלמוד לומר בשר, אף על פי שיש שם בהרת.

ספרא תזריע פרשה א פרק א (ה) ("תי יב,א, ערלתו) ערלתו וודאי דוחה את השבת ואין הספק (הח"ח: ספק בן 7 חדשים ספק בן שמונה
חדשים לעיבור) דוחה את השבת, ערלתו וודאי דוחה את השבת, ואין אנדרוגינוס דוחה את השבת, רבי יהודה אומר
אנדרוגינוס דוחה עליו את השבת, וחייבים עליו כרת (טט) – אם לא מלו אותו), ערלתו ערלתו (של מי שנולד) וודאי (בשבת) דוחה את
השבת ואין נולד בין השמשות דוחה את השבת, ערלתו (שיש לו ערלה) ודאי דוחה את השבת ואין שנולד מהול דוחה את השבת,
שבת שמאי אומרים צריך להטיף ממנו דם ברית ובית הלל אומרים אינו צריך.

משנה נגעים פ"ז מ"ה (בהרת) היתה בראש הערלה, ימול. התורה צוותה על עשה של מילה שידחה את הלא תעשה של צרעת.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא בהלכה ובאגדה, התשע"ו
הפניות השורות: אחת: סלוק = סוף-ספור – מגביל; מונח = רבוי; מהפך פשטא – מוציא מפשטא = מרכא; רבוי; דוגא – מצרף; תביר – מחלק; ממעט, לא ממש; טפאא – שנוי משמעות; רבוי מתפשט; מרכא טפאא – יתור לרבית; מכל מקום, דוגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפאא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המושגים, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק 1 – סדור שנהג, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט; 1: זקא-קטן – 2: זקא-גדול – 3: רביע – 4: ... זקא-קטן ... זקא-קטן בהצ' פסק – הקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרש"ס – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק ככעין "ג' מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה – תראא – דרוש בפסוק שער, מחיצה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה; פז – דרוש מהפסוק רעיון לנישא אחר בהלכה;

(דב' תצא כד,ח) הַשְּׂמֶר בְּנִגְעֵ-הַצְּרָעַת – תביר מחלק בין נגע צרעת שלא בערלה שאסור לקצוץ ובין נגע צרעת בערלה שמותר לקצוץ במילה. מתואם עם **ת"כ לפסוק (יבג), ת"ל בַּשֶּׁר אַע"פ שיש שם בהרת. בַּשֶּׁר עֲרָלְתּוֹ** – המלה מרבה למילה בשר ערלה עם בהרת. הסבר מפורט על **(דב' תצא כד,ח) הַשְּׂמֶר בְּנִגְעֵ-הַצְּרָעַת** נמצא ב**נספח השמר בנגע הצרעת** – השלמת נגעים דברים כי-תצא כד,ח, (אחרי **וי' תז' פרק יג**)

בַּשֶּׁר עֲרָלְתּוֹ – מרכא סלוק רבוי מגבלות למילת ודאי בלבד בשבת, הולך ומונה מגבלות אחדות **עֲרָלְתּוֹ** ערלתו וודאי דוחה את השבת ואין הספק דוחה את השבת

- (א) ספק בן 7 חדשים ספק בן 8 חדשים
- (ב) אנדרוגינוס הוא ספק זכר, רמב"ם הל' מילה פ"א,ה"ז פסק נימול בשמיני, ובהלכה י"א פסק שאין דוחה את השבת ונימול ביום א שהוא תשיעי שלהם!
- (ג) נולד בין השמשות של ערב שבת (ספק ששי ספק שבת)
- (ד) ספק יש לו ערלה ספק אין לו ערלה

ספרא תזריע פרשה א פרק א (ה) ... עֲרָלְתּוֹ (שיש לו ערלה) ודאי דוחה את השבת ואין שנולד מהול דוחה את השבת, שבית שמאי אומרים צריך להטיף ממנו דם ברית ובית הלל אומרים אינו צריך. (ו) אמר רבי שמעון בן אלעזר לא נחלקו בית שמאי ובית הלל על שנולד מהול שהוא צריך להטיף ממנו דם ברית (ועושים זאת ביום חול) מפני שהיא ערלה כבושה על מה נחלקו על גר שנתגייר מהול שבית שמאי אומרים צריך להטיף ממנו דם ברית ובית הלל אומרים אינו צריך.

ביאור הגר"א יורה דעה סימן רסג ס"ק ו נדרש בירושלמי (שבת פ"ט,ה"ב) ובב"ר פ' מ"ו (**בר' לך יג**) **הַמּוּלָּה הַמּוּלָּה** להביא את שנולד כשהוא מהול להטפת דם ברית. לולא הדרשה בירושלמי אפשר היה להציע **יְמוּלָּה** – טפחא, בתפקיד שנוי והרחבת משמעות מלת **יְמוּלָּה** להטפת דם של הנולד מהול ושל הגר שנתגייר מהול. אבל בגלל דרשת הירושלמי מוצע לומר כי **יְמוּלָּה** – טפחא, בתפקיד שנוי והרחבת משמעות מלת **יְמוּלָּה** להטפת דם לגר שנתגייר מהול שאין לו מקור אחר.

ספרא תזריע פרשה א פרק א (ח) (י' תז' יב,ג) בְּכָל-קֹדֶשׁ לֹא-תִנְעַ יכול (לא תגע) אף למעשר (שני), תלמוד לומר **וְאֵל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תִבָּא** מה מקדש שיש בו נטילת נשמה אף קודש (תרומה וקרבן) שיש בו נטילת נשמה יצא המעשר (שני), אי מה מקדש הנכנס לו בטומאה ענוש כרת אף קודש (תו"כ מנסה למעט את התרומה ולהשאיר רק איסור קרבן ליולדת) האוכלו בטומאה ענוש כרת, (אם) יצתה (מיעטתה) תרומה תלמוד לומר **בְּכָל-קֹדֶשׁ** (מקף רב-מצב של קודש) לרבות תרומה (שעל אכילתה מיתה בידי שמים), אי מה קודש משמע נגיעה אף מקדש משמע נגיעה ומנין שלא בנגיעה תלמוד לומר **וְאֵל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תִבָּא** (זקף-קטן, אפשר שני אופני כניסה, (א) על הארץ (ב) באויר, כגון בא בתוך ארון שאינו נוגע בצרפה ובכתלים), **עַד-מִלְאֵת יָמֵי טְהָרָה** לרבות יולדת נקבה (הח"ח: דמלת **טְהָרָה** יתירא הוא הדול"ל עד מלאת ימים אלא לרבות יולדת נקבה שהיא כמו כן מוזהרת על ביאת מקדש ואכילת קדשים כילדת זכר אף שלא נזכר בה).

מהכתוב **(י' תז' יב,ג) בְּכָל-קֹדֶשׁ לֹא-תִנְעַ** – נלמד ע"פ ריש לקיש ב-**בבלי מסכת מכות יד,ב** 3 דברים. (א) טמא לוקה על נגיעת קדש (ב) מהקש קדש למקדש לומד שטמא לוקה על אכילת קדש אחרי זריקת דמים (ג) לומד ממלת **בְּכָל** שטמא לוקה על אכילת קדש לפני זריקת דמים. הדיון ב-**בבלי מכות יד,ב** נמצא גם ב-**בבלי זבחים לב,ב**. בזבחים יש דעה שלר"ל לומדים מהכתוב **(י' תז' יב,ג) בְּכָל-קֹדֶשׁ לֹא-תִנְעַ** שביאת מקדש במקצת שמה ביאה, אבל ב-**בבלי זבחים לג,ב** האמורא רבין בשם רב אבהו אומר שר"ל לא לומד הלכה זאת אלא את שלוש ההלכות הנדרשות במסכת מכות.

(ד) ב-**אנצ' תלמודית יח** – ערך טבול יום, מובא ויש שכתבו שאף לדעת ריש לקיש שמפסוק זה למדים **אֲזַהְרָה לְטַמְא** – וכן טבול יום⁷² – שאכל את הקודש⁷³, גם תרומה בכלל, שהרי דרשו: **בְּכָל-קֹדֶשׁ**, לרבות התרומה⁷⁴, שכל הקרוי קודש הוא בכלל לימוד זה⁷⁵. טט – וכן לדעת רבא ב-**בבלי יבמות עה,א** לאכילה ולנגיעה בתרומה.

(ה) מ-**ספרא תזריע פרשה א פרק א (ח) (י' תז' יב,ג) בְּכָל-קֹדֶשׁ לֹא-תִנְעַ** יכול (לא תגע) אף למעשר (שני), תלמוד לומר **וְאֵל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תִבָּא** מה מקדש שיש בו נטילת נשמה אף קודש (תרומה וקרבן) שיש בו נטילת נשמה יצא המעשר (שני), לומדים מהכתוב **(י' תז' יב,ג) בְּכָל-קֹדֶשׁ לֹא-תִנְעַ**. ממעט מעשר שני ע"י היקש אל המשך הפסוק, שהטבול יום מותר במעשר שני. היקש זה נמצא גם ב-**ספרי זוטא ויקרא ה,ב** ומ-**בבלי יבמות עד,ב** וב-**פסיקתא זוטרותא (לקח טוב) ויקרא פרשת תזריע דף לד עמוד ב (י' תז' יב,ג) בְּכָל-קֹדֶשׁ לֹא-תִנְעַ**. יכול אפילו במעשר ת"ל **(י' תז' יב,ג) וְאֵל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תִבָּא**. מה מקדש שיש בו נטילת נשמה אף קדש שיש בו נטילת נשמה יצא מעשר (שני) שאינו במיתה.

בְּכָל-קֹדֶשׁ – מקף כרב-מצב של קדש: (א) מעשר שני (ב) תרומה (ג) קדשים (ג)קדשי מזבח קלים (ד) קדשי קדשים) **לֹא-תִנְעַ** – מקף כרב-מצב משמעות "תגע" (א) נגיעה בלבד (ב) אכילה.

רב-מצב הטבול יום (א) טבול יום של יום הטבילה (ב) טבול יום ארוך (יולדת); רב-מצב של תוצאת הנגיעה של הטבול יום (הרגיל והארוך) של **בְּכָל-קֹדֶשׁ**: (א) טבול יום כולל טבול יום ארוך (יולדת) פוסל אוכל ומשקה של תרומה ופוסלת אוכל של קדש (ב) טבול יום ארוך (יולדת) עושה משקה קדש ראשון (**מרכבת המשנה (חעלמא) הלכות מטמאי משכב ומושב פ"ה,ה"ד ד"ה** יולדת שטבלה וכו').

רמב"ם מטמאי משכב ומושב פ"ה,ה"ד ... נמצאת אתה למד שהיולדת בתוך ימי טהור אוכלת במעשר ופוסלת את התרומה כטבול יום כמו שיתבאר, ואם נפל מרוקה ומדם טהרתה על ככר של תרומה הרי הוא בטהרתו שמשקה טבול יום טהור כמו שיתבאר, ומטמאה את הקדשים (מרכבת המשנה מסביר שזה רק "שעושה משקה קדש ראשון" ולא אוכל שהיא פוסלת אותו כמו טבול יום) כולד הטומאות עד שתשלים ימי טהור ותהיה טהורה לכל.

בְּכָל-קֹדֶשׁ לֹא-תִנְעַ וְאֵל-הַמִּקְדָּשׁ לֹא תִבָּא – תבנית רביעי ... זקף-קטן כעין מידה אשר מהר"ו מגדיר כמידה ב' בנוסף על הל"ב מידות, סתום שלא בא לסתום אלא לפרש, זה מאמר התו"כ מה **מקדש**, שיש בו נטילת נשמה - כרת, אף (נגיעה שזה נראה כלשון סתום כי אין על נגיעה כרת, לכן הסתום בא לפרש שזאת אכילת) **קֹדֶשׁ** (ש)יש בו נטילת נשמה - כרת, דהיינו: **אכילה**.